

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 30. (90.) ÉVF. • 1. SZÁM • 2020. JANUÁR • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Új év, új nézőpont

• Még van fenyvesünk, amely vastag hótakaróról, jeges patak-mederről álmodik. Még emlékszünk a domboldalt tükörfényesre sikáló szánkózásokra, a fékevesztett hógolyózásokra. Ezzel a gyermeki, a világ rendjét természetesnek vevő gondtalansággal kellene az új évet fogadnunk.

De ha tettünk is olyat, amit megbántunk, ha minket meghaladó bajokkal is kell nap mint nap viaskodnunk, az új év akkor is betoppan életünkbe, ajándéka- it és feladatait sorra elénk teszi.

Ha nem vagyunk képesek befogadni a jót, Isten hiába halmoz el vele, mert csak a nyomorúságot, az elégedetlenségre okot adót vesszük észre.

A fának mindegy, hogy vidáman vagy morcosan hasogatják, mert enged a fejszének. A lángnak mindegy, hogy egymásra ridegen néző vagy egymást meleg kézszorítással köszöntő emberek ott-honát fűti ki. Csak nekünk nem mindegy, hogyan vágjuk a fát, s miképpen lépünk az új évbe. Tegyük érte, hogy boldog legyen!

A tartalomból:

Újévi pásztorlevél

4

Felelősség és vallásosság

5

Újratervezés

7

Adalékok a brassói unitárius eklézsia történetéhez

8

Sorskölönc

12

Politika és vallás a kommunizmus alatt

14

„...mert sok fát kell előkészíteniük...” (2Krón 2,8a)

● **2019. december 3-án a Magyar Művészeti Akadémia** a Pesti Vigadóban tartotta közgyűlését és tagozati díjátadóját, amely alkalommal **zeneművészeti díjban részesítette Márkos Albert kolozsvári unitárius hegedűművészt.** Márkos Albert a legendás magyar hegedűiskola hagyományainak méltó képviselője, aki több mint fél évszázados, kiemelkedő szólista, kvartettprimáriusi, koncertmesteri és tanári tevékenysége, valamint példamutató erkölcsi és szakmai helytállása elismeréseként kapta a kitüntetést.

● **A Magyar Unitárius Egyház, az Exit Kiadó és a közreműködő egyházközösségek dr. Balassa M. Iván „Az egy igaz Istennek és szent fiának Jézus Krisztusnak tiszteletére építettett”. Festett famennyezetek és berendezések az unitárius templomokban című könyvének kötetbemutató körutát szerveztek december 6–8. között** Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen, Székelykeresztúron és Sepsiszentgyörgyön. A kiadványt dr. Balassa M. Iván néprajzkutató és dr. Furu Árpád műemlékvédelmi szakmérnök ismertette.

Egyházköri hírek

● Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

Október 6-án Imreh István (1919–2003) történész, egyetemi tanár születésének 100. évfordulója alkalmával emléktáblát helyezett el a háromszéki Mikes Kelemen Egyesület Sepsiszentkirályon az unitárius lelkész lak homlokfalára.

A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete adománygyűjtést szervezett Sepsiszentgyörgyön (december 6–7.), Baróton (december 11–13.), Brassóban (december 13–14.).

● Kolozs-Tordai Egyházkör

December 1-jén zajlott az Együtt Isten völgyében újabb közösségi alkalma Várfalván, a Pataki András Művelődési Házban. Pálfi Dénes sinfalvi unitárius lelkész tartott áhítatot, majd elhangzott Kovács Csongor biológus-geológus Klímavész-

helyzet! Érint minket? című előadása. Az esemény szervezője a Várfalvi Unitárius Egyházközösség és a Balázs Ferenc Népfőiskola volt.

December 7-én a Tordatúri Unitárius Egyházközösség Józán Miklós püspök születésének 150. évfordulója alkalmából emlékünnepelet szervezett. A szószéki szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc püspök, végzte, majd Józán Miklós életéről és munkásságáról Kovács Sándor teológiai tanár tartott előadást. Az eseményen népi énekek mellett Józán Miklós versei is elhangzottak. Az emléktábla megkoszorúzását követően állófogadásra került sor a tordatúri kultúrotthonban, ahol fellépett a helyi Boglya néptáncegyüttes.

December 15-én az Alsófelső-szentmihályi Unitárius Egyházközösség hálaadó ünnepséget szervezett a templomtorony építésének 200. évfordulója alkalmából. A szószéki szolgálatot Fekete Béla egyházköri jegyző, bágyoni lelkész végezte. Dr. Keszeg Vilmos néprajzkutató Aranyosszék és Alsófelső-szentmihályi híre a nagyvilágban címmel tartott előadást. A templomtorony építésének történetét Dimény József eszperes, a gyülekezet lelkésze ismertette. Az ünnepségen fellépett a Szentmihályi Vegyes Dalkör.

● Marosi Egyházkör

December 1-jén a marosvásárhelyi kövesdombi unitárius gyülekezet hálaadó istentiszteletet tartott a templom alapkövetételének 20., szentelésének 13., továbbá a templom belső udvarán található Dávid Ferenc-mellszobor szentelésének első évfordulója alkalmából. Kegyelettel emlékeztek meg Bözödi György író halálának 30. évfordulójáról, akinek nevét a templom gyűlésterme viseli. A gyülekezetnek bemutatták azon ezüst keresztelési poharat, amelyet Török Anna és családja adományozott a tavaly elhunyt hitvestársa, Török Árpád emlékére. Az alkalmon továbbá hálát adtak az új lelkészi lakás megvásárlásának és belső felújításának lehetőségéért, amelyet idén a Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával kívülről leszigeteltek. Az

istentiszteleten orgonán játszott dr. Molnár Tünde orgonaművész.

Advent időszakában a jobbágyfalvi nőszövetség tagjai adventi gyertyaajándékokkal lepték meg az egyházközösség idős nőtagjait. Alkalomról alkalomra meghívott előadók beszéltek. A remény evangéliumi üzenetéről Csüdör Imre helybéli római katolikus plébános, az adventi készülődés örömeiről Kerekes József helybeli református lelkész beszélt, a szeretet evangéliumáról Kiss Zsuzsanna ikland-nagyernyei unitárius lelkész prédikált, és látogatott el a nyárádszentmártoni nőszövetség tagjaival a jobbágyfalvi szeretetotthon John és Betsy termébe. Nyárádszeredában a református templom előtti téren Székely Endre, Gecző András, Drócsa László és Sándor Szilárd helybéli lelkészek szóltak az egybegyűltekhez az adventi gyertyagyújtás alkalmából.

December 8-án a kövesdombi unitárius templom Bözödi György termében megnyílt Incze István fotókiállítás. Bemutatták a fotóművész két évvel ezelőtt elhunyt hitvestársának, Incze Annamária tanárnak Szárnyak és gyökerek című verseskötetét. Közreműködött Ritziu Ilka Krisztina színművész és a Tűzvarázs együttes.

December 11-én a marosi egyházkör lelkészei találkoztak advent alkalmából Raván. A lelkészek tartósélelmiszer-adományt vittek magukkal, ezeket Léta Zsolt lelkész juttatta el rászoruló családoknak.

December 15-én az istentiszteleten Ferencz Őrs zenetanár, énekművész irányításával a nyárádszeredai V–VIII. osztályos diákok adventi műsorral szerepeltek a kövesdombi unitárius templomban.

December 22-én a kövesdombi templomban zajlott istentisztelet keretében dr. Kopacz Imola pszichológus vezetésével adventi műsorral lépett fel a marosvásárhelyi Magányosok Klubja.

● Székelyudvarhelyi Egyházkör

December 6-án nyílt meg a Homoród Fotóklub (amelynek tagja Andorkó Attila kénosi lelkész is) Átadás c. kiállítását Csíkszeredában.

LÉLEKKENYÉR

Nt. Nemes Dénes lelkészársam emlékére

SZABÓ
ADÉL JÚLIA

Az öröm forrása láthatatlan, megfoghatatlan, mert belül hordozzuk. Néha arcunkon láthatóvá válik, ahogyan végigsuhan, máskor meg elrejtőzik napokra homlokunk, szívünk mögé. Még friss bennem az emlék, immár csak néhai Nemes Dénes lelkésztestvérem emléke, aki olyan sokszor elmondta, hogy lelkészként gyakran érezte ezt a prófétai fenyegetettséget, amelyről az evangéliumi szövegrész vall. Érezte a szorongást és rettegést, nappal és különösen éjszaka, amikor ruhásan tért családjá nyugovóra, mert nem lehetett tudni a percet, az órát, hogy mikor kopogtatnak az ajtaján, vagy verik meg a papilak ablakát az éj leple alatt. Gyakran visszhangzott a lelkében a fenyegetés szava: „Ma nem alszanak itthon, tiszteletes úr!”

Hogy mit tett fenyegetettségében, erről sosem beszélt. Talán felkészült az indulásra lélekben is, mint ahogy elkészítették a menekülésre a meleg ruhákból álló poggyászt az ágy alá rejtve. Talán elbúcsúzott szavak nélkül, csak a tekintetével szeretteitől, közösségétől, népétől, talán minden vasárnapi szolgálata egy-egy újabb ajándék és lehetőség volt az öröme, a hálaadásra, az ünnepre. És mindennek ellenére, a nehéz szolgálati években valahogy mindig megtalálta magában az öröm forrását.

Angyal hozta gyermek volt ő, hiszen december 24-én született egy másik században, egy másik, talán tisztább és szebb világban. Mindent, amit abból a világból hozott, tisztán őrzött, és mindent át akart adni. Egyenes és szókimondó öregúr volt, aki mindig táplált és erősített engem is, ha beléptem otthona varázslatos csendjébe. Saját kezűleg faragott bútorai között élt sepsibodoki otthonában, ahová ha beléptem, mindig úgy éreztem magam, mintha egy templomba, mintha Isten házába léptem volna be. Ritka szerencsésnek mondhatom magam, hogy az egyházközségeim történetét és szívdobogását tőle ismerhettem meg igazán. Így tudott általunk összeforrni a múlt és a jelen. Gyakran féltett, intett és óvott, gyakran mondta, hogy nem érdemes odaáldozni a legszebb éveket. S valahányszor rákérdeztem, hogy ő miért áldozott annyi esztendő, a válasza ez volt: mert így volt helyes. Sokat nélkülözött. Sokat fenyegették. Sokszor megalázták, de erő volt benne és akarat. Megbocsátás.

A fájdalmát és üldöztetésének kietlen éjszakáit kopjafák örök mintájába véste figyelmeztetőül, amelyek ma is imádságként kiáltanak az Isten egére mutatva. Öröm tudott lenni az ajkán a szolgálat negy-

„Örüljete és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben, hiszen így üldözték a prófétákat is, akik előttetek éltetek.” (Mt 5,12)

venhét esztendeje alatt is, sőt hosszú nyugdíjas éveit is, mert ezt az örömet Istennél és Istenben találta meg. Az üldöztetés, a fenyegetés is csak erősebbé tette, csak mélyített egy rovasnyit élete faragványán. És minden rovas után egyre több öröm került a felszínre, egyre több mutatkozott meg belőle, amelyből egyszerre táplált és táplálkozott ő maga is. Tudom, hogy próféta volt, ő, aki nem ismert megaláztatást. Aki nem ismerte az eltitkolt, elhallgatott szavak őrlő

kínját. Övé volt a székely ember daca, konoksága, tisztasága, ereje és tartása. Övé volt a népszolgálat és a prófétai üldözöttség, fenyegetettség szolgasága egyszerre. Pontos, szótartó és fegyelmezett volt ő testben és lélekben egyszerre. Örült az életnek, és ezt az örömet megosztani akarta az övéivel. Az ő mindent elfedező örömeinek jutalma volt a hosszú emberi élet ritka gyöngyszemének egyike. A tiszta elme és szív, a tiszta gondolat és istenhít. Ezért ma öröm van bennem, hogy ismerhettem őt. Öröm van bennem, hogy óvó, féltő, fegyelmezett szeretetéből nekem is jutott egy parányi. Öröm van bennem, hogy prófétai magányomban ma is osztozni akar velem, mert bármerre megyek is, bármerre fordulok is, vele találkozom. Keze nyoma mindenütt lelkét őrzi és a prófétai létének gyötrelmes örömeit. Minden kifaragott motívum egy vallomás tőle, egy ima Szilágyi Domokos örök gondolatával „hogy a fájdalom is csak energiaforrás – ő soha más ne legyen!”

Legyen ez a vallomás egy kicsi rovas az ő faragványán az örökkévalóságban.

Újévi pásztorlevél

BÁLINT BENCZÉDI FERENC

• Kedves unitárius Testvéreim!

Az új év hajnalán az örökkévaló Istenbe vetett hittel, az ő útmutatásában, gondviselésében bízva, imádkozom azért, hogy mindnyájan sikerekben, megvalósításokban és egészségben gazdag esztendőnek örvendjünk! Ilyenkor, jelképesen az idő küszöbén állva, gondolataink okvetlenül két irányba fordulnak. Egyfelől a mögötünk levő megtett utat értékeljük, másfelől a köd fedte jövőt kémleljük. Egyszerre a számadás és a tervezés idejét éljük meg. A 103. zsoltár szavaival fogalmazom meg Isten iránti hálámat: „Áldjad én lelkem az Urat, és egész bensőm az Ő szent nevét, áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről.”

A számadás tekintetében jelképes esztendő határát léptük át. A vallásszabadság 450. évfordulójának ünneplésben gazdag ideje után 2019-ben a jelképes év tapasztalatait és tanulságait összegeztük. A megvalósítások örömmel töltöttek el, hiszen jó volt látni, hogy egész egyházközösségünk – a legkisebb gyülekezettől az egyetemes egyházig – azon fáradozott, hogy fennállásunk e fontos mérföldkövét méltó módon megünnepeljük. Kicsit a vallásszabadság évének hangulatában, örömteli érzésekkel avattuk egyházalapító püspökünk teljes alakos szobrát Kolozsváron és Sepsiszentgyörgyön, ezáltal is törlesztve elődeinkkel szembeni tartozásunkat. Ám sajnos az elmúlt évben a baj sem került el. A bethlenszentmikulói templom évszázados tornya percek alatt a tűz martalékává vált, ami döbbenettel és keserűséggel töltötte el lelkünket. Mindazonáltal, még e nehéz órákban is, szívmelegítő öröm volt megtapasztalni a közösség erejét, amely a bajba jutott testvérek megsegítésében, vigasztalásában öltött formát. Bár a keletkezett kár visszafordíthatatlan, az újjáépítés pedig hosszú és nehéz lesz, jó tudni azt, kicsiny közösségünk képes arra, hogy önnön problémái mellett mások fájdalmának enyhítésén fáradozzon, a bajban egységes legyen. A jó Isten adjon nekünk erőt, hogy ezt a képességet az előttünk álló évben fejleszthessük, és végre megértjük: felemelkedésünknek, gyarapodásunknak alapfeltétele az összetartozás.

Tágabb közösségünkkel együtt az elmúlt esztendőben az 1989-es forradalom és rendszerváltás harmincéves évfordulójára emlékeztünk. Visszatekintésünkben újra beleborzonghattunk a kommunista diktatúra rémuralmába, abba a mérhetetlen szenvedésbe, amit az önkényes és elvakult hatalom okozott megannyi ártatlan ember számára. De újra átélhetjük a harminc évvel ezelőtti forradalmi napok eufóriáját, amikor tudatosítottuk, hogy bilincseinket összetörte az emberi szabadságvágy. Az azóta eltelt idő

hozott számunkra édeset és keserűt is. Egyfelől meg kellett lássuk, hogy a korábban a hatalomhoz dörgölőző opportunisták rögtön a forradalom után a vezető pozíciókat magukhoz ragadták, szembe kellett néznünk azzal, amint az erre felkészületlen közösségünket előtötte a „szabad világ” fogyasztószemléletű szennye, ahogy a nyakló nélküli vadkapitalizmus értéket és erkölcsöt nem ismerve használta ki évtizedes elszigeteltségéből ébredő társadalmunkat. Másfelől viszont történelmi lehetőséget kaptunk arra, hogy a kommunista diktatúra korában szétzilált egyházi életünket rendbe hozzuk, sőt a fejlődés és növekedés lehetőségeit keressük. Végül e mostani megemlékezés rámutatott arra, hogy végre lezártnak tekinthetjük azt az átmeneti korszakot, amely a vörösteror után kezdődött el. A régi szemléletű emberek helyett új nemzedékek nőttek fel, akiknek talán sikerül majd magabiztosabban és jobb lelki látással dönteni közösségeink érdekében.

E visszatekintés nem lenne teljes, ha nem szólnék arról, hogy e mostani újévi pásztorlevél az utolsó, amelyet a Magyar Unitárius Egyház püspöki minőségében írok. Így ez egyben mérlegét kell nyújtsa eddigi tevékenységemnek is. Bár nem tisztem véleményezni e korszakot, csak bizalmamat fejezem ki aziránt, hogy a megkezdett reformok egyházunk jó előmenetelét szolgálják majd. Isten adjon bölcsességet az idén megválasztandó vezetőknek ahhoz, hogy az ő törvényeihez idomítsák szándékaikat, és az örök szeretet jegyében, nem urakként, hanem szolgálóként munkálkodjanak!

Kedves Testvéreim! Világunkban és társadalmunkban széttekintve, szomorúan állapíthatjuk meg, hogy az önzés és a széthúzás sötét erői mind az embert, mint a közösséget magával ragadták. Az önös célok hajszolása, a másik emberre való oda nem figyelés, környezetünk kizsákmányolása, múltunk ostoba felejtése, kultúránk értékeinek a szándékos súlytalanítása mind olyan gond, ami aggodalommal tölt el. Bár a technika soha nem látott jólétet biztosít számunkra, az évezredes jézusi tanítás továbbra sem költözött az emberi szívbe. A 21. század harmadik évtizedének küszöbét átlépve, ideje lenne már elsősorban önvizsgálatot tartani, és rádöbbenni arra, hogy egyéni életünk csak a kisebb-nagyobb közösség hálójában nyeri el értelmét. Rá kellene ébredjünk arra, hogy egyéni kiteljesedésünk és jólétünk közösségi fejlődésünk függvénye. Látjuk, hogy hova vezetett az önzés! Az isteni parancsot feledve, amely a teremtett világ gondozásáról szól, a természetet kiraboltuk. Közösségeinket, ugyancsak az önzés okán, tönkretettük, értékeinket, amelyek a pénzsóvárgás gátjai len-

nének, értelmetlennek ítélte e világ. Ilyen körülmények között – talán az utolsó órában – vészharangot kell kondítani! Ideje több alázattal és felelősségtudattal fordulni természet, közösség és embertárs felé, annak érdekében, hogy a rombolás helyett az építés eszközeivé válhassunk.

A 2020-as esztendő egyben magyar nemzetünk egyik legnagyobb traumájának, a trianoni diktátumnak századik évfordulója is. Ám a szétszaggatott nemzet feletti siránkozás és vádolás helyett ismerjük fel, hogy bár országhatárokat el lehet mozdítani, a nemzet nem téphető szét! Ismerjük fel, hogy kultúránk,

értékeink, nyelvünk és hitünk sokszínű gazdagságában mégis egységes. Ezeknek megóvása és megélése pedig olyan lehetőséget teremt, amit sem nagyhatalmi szándékok, sem aktuálpolitikai döntések megrendíteni nem tudnak.

Adja a gondviselő Isten, hogy az új év elsősorban alázatot és felelősségtudatot hozzon számunkra! Ismerjük fel, hogy odafigyelésünkkel és őszinte munkálkodásunk révén erősödhet meg egyházi közösségünk, magyar nemzetünk és emberi nemünk. Isten gondviselő jóságában bízva, kérem az ő áldását és útmutatását mindnyájunk számára ez új évben!

Felelősség és vallásosság

SZÉKELY KINGA RÉKA

• Húsz évvel ezelőtt óriási lázban égett a keresztény világ. Mindenki készült a millenniumra, immár a másodikra. Londonban a második millennium tiszteletére terveztek/építettek egy gyaloghídat a Temze fölé. Millennium hídnak nevezik az építményt, néhány éve nekem is volt alkalmam sétálni rajta. Július volt, turista annyi, mint a hering a konzervdobozban. A híd végéhez közeledve egyre jobban éreztem azt a furcsaságot, hogy lépteim nyomán, durva visszahatásként, lökéseket kaptam a hídtól. Óh, ez semmi! – mosolygott a házigazdám. A gyalogos híd igazi kilengése a millenniumi átadás után volt. Minél több ember ment rá egyszerre a hídra, minél többen jártak rajta, annál erősebben rugott vissza a híd, olyannyira, hogy két évig teljesen le kellett zárniuk, és csak egy hatalmas technikai bravúrnak köszönhetően, lengéscsillapítók beépítése után nyithatták meg újra a hidat a gyalogosok előtt.

A Magyar Unitárius Egyház 2020-as esztendőjének központi témája a felelősség. Természetesen mindenkinek az a központi témája, ami a legközelebb áll hozzá, ami a legjobban fáj, vagy aminek a legjobban örül. De mindezek mellett jó a lelkünknek, ha találunk olyan valláserkölcsei értékét, ami mindnyájunk által megbecsült. Én azokhoz a hívőkhöz tartozom, akik úgy hiszik, hogy nincsen vallás erkölcs nélkül, és nincsen vallás felelősség nélkül. Az erkölcs és felelősség nélküli vallás szerintem pusztán kéjelgés, álarcoskodás vagy egyenesen vakhit.

Amikor Isten az embert a teremtet világ középontjába helyezte, nyilván nem azért tette, hogy az ember a világot szétverje. Küldetésünk a teremtet világ fenntartása, a vizek és a levegő tisztán tartása, a természetes zöld, legyen az fű, fa, bokor megőrzése. Nem vagyok én az a világvégét félő hívő, aki kerek évszámok és égi jelenségek láttán mindjárt Isten bosszújáról prédikál, de egyet tudok. Ha annak az lenne a

rendje, hogy az emberek mérges gázkipufogásokat szívjanak be nagy élvezettel, akkor attól nem kellene megfulladjanak. Márpedig ha mérges gázokat szívunk be, például egyenesen azt a gázt szívánk be, ami kijön autónk kipufogócsövén, akkor meghalnánk. Nincs tehát jól, hogy olyan mértékben mérges gázosítunk és aszfaltozunk, ami nem fenntartható.

Amikor Isten az embert értelemmel és hittel ruházta fel, egyben rábízta a világ irányításának bizonyos földi részét. Felelősek vagyunk az életért, a tiszta vízért, a jövő generációk egészséges életéért. Felelősek vagyunk a világért.

A londoni Millennium híd története szerintem tökéletes párhuzama annak, amit az ember ma művel a világgal, a földdel. Ha nem találunk megfelelő lengéscsillapítókat, akkor egyszer csak a mélybe kell zuhanunk. Mi lenne az a lengéscsillapító, amit a magyar unitárius ember beépíthetne életvezetésébe ebben a mai kényelemre törekvő, mindent fel- és elhasználó világban? A fent említett híd párhuzamánál maradva én a hatás-visszahatás tudatosítását javaslom.

Mondhatnám paposan: legyen a mi unitárius hitünk a lengéscsillapító. De tudom, sokan annyiba sem veszik a mi unitárius hitünket, mint macska a vásárnapot. Na nem a más felekezetié! Hanem a hittestvéreink. A mi unitáriusnak keresztelt testvéreink, akik többnyire azt hiszik, hogy a hit és a vallásosság valami máz, valami ünnepi ruha, amit csak néha kell felvenni azért, hogy anyuka gyönyörködjön bennünk, máskülönben kényelmetlen, fölösleges cirkusz az egész.

Szóval a hatás és a visszahatás. Ha mosogatószerrel teszel a vízbe, ne várd, hogy iható legyen, ha homokot szórsz a kenyértésztába, ne várd, hogy ehető legyen, ha mérges gázzal töltöd meg a szobád, ne várd, hogy jót aludj benne, ha soha nem jársz templomba, ne várd, hogy megértsed vagy megérezzed, hogy mi tör-

ténik ott, ha soha nem imádkozol, ne várd, hogy lelked megnyugodjon.

Tanuld újra az életet, ember! Használd a két lábadat, ha van, és egy biztonságos környezetben, mondjuk egy városban, nem medvék és tucatnyi pásztorkutya között, hanem egy csillogó-villogó városban ne használj saját autót a városi közlekedésre. Ja, hogy gyalog menni kényelmetlen, lassú, és nem tudsz mindehová elérni, és cipelni kell a bevásárlószatyrot, és akkor már nem is nézel ki olyan jól, mint egy manőken? Minden gázpedálnyomásnál a gyermekeid és unokáid jövőjét rövidítet. Érted?

A jó hír mindezek ellenére az, hogy Isten – eddig legalábbis – úgy intézte a világ alakulását, hogy amikor az ő rendje ellen túl sok volt a kihágás és hadviselés, a rendet újrateremtette.

Vegyük csak példának a kereszténység történetét. Kétezer év emberi mértékkel mérve szinte befogathatlan idő. A történelem óriáscsizmájában lépegetve azonban csupán néhány küszöbből tevődik össze ez a két évezred. Csupán hetet kell ugorjunk a képzeletbeli lépcsőn, s ama evangéliumi pünkösdi háromezer megtért korától máris idáig értünk, a mi korunkig. Minden küszöb lehetőséget adott az újrateremtésre, arra, hogy az ember összhangban éljen a teremtető Istennel.

Az első küszöb nyilván Jézus, akin keresztül a jó Isten nyilatkozott ki (újra) az emberiségnek. Jézus arra tanított és tanít minket, hogy keressük meg az egyensúlyt a testi és a lelki élet között, hogy az erkölcsi tisztaságot mindenekelőtt önmagunkban keressük. Jézus megtanított az élet szeretetére, önmagunk és a másik ember elfogadására. Jézus megtanított a megbocsátásra, a lelki újjászületésre és az örök életbe vetett hit által a halál fölötti diadalmaskodásra.

A kereszténység második nagy küszöbe a tanítványok és az apostolok missziós útjainak időszaka volt, az a bátor és halált megvető három évszázad, amikor abban a hitben, hogy úgymint hamarosan Jézus menyegyei társaságába kerülnek, a Jézus-követők örömmel vállalták a halált is, csak hogy hitet tehessenek a megfeszített Jézus Krisztusról.

A harmadik nagy küszöb Konstantin és Licinius társcsászárok azon határozata volt, hogy a keresztényeket nem kell tovább üldözni. Ez volt a milánói ediktum 313-ban. (Óvok mindenkit attól, hogy a mai értelemben vett kereszténységet képzeljen bele Konstantin szívébe, még akkor is, ha szentnek van nyilvánítva, és keresztények milliói imádkoznak hozzá. Csak a történelmi tisztánlátásért írom le, hogy feleségét és fiát is kivégeztette.)

A negyedik nagy küszöb a római pápaság megerősödése volt, amit a Nyugatrómai Birodalom bukása (476) után hamar követett a Konstantinápolyban, más néven Bizáncban uralkodó patriarchák ezer évig tartó uralma. Közben 1054-ben a nyugati és a keleti keresztények szétváltak, mert a keletiek nem tudták

osztani azt a nyugati teológiát, miszerint a Szentlélek ugyanúgy származik az Atyától, mint a Fiútól. A keletiek azt tanítják ma is, hogy a Szentlélek nem származhatik a fiútól, vagyis Jézustól, csakis és kizárólag az Atyától, vagyis Istentől. Ebben a hittételben az unitárius teológia egyezik a görögkeleti teológiával.

És máris elérkeztünk az ötödik nagy küszöbig, a reformáció évszázadáig, a 16. századig. Valójában egy fél évezredes küszködés csúcsosodott ki Luther Márton 1517-es jelképes cselekedetében: kiszegte a wittenbergi vártemplom kapujára 91 tételt. A Jézusi evangéliumnak e világba való belépése és az apostolok kora óta eltelt másfél évezred alatt a keresztény egyházak annyira eltávolodtak az eredeti üzenettől, hogy pont azokat a vétkeket követték el, amiket a názáreti Jézus számonkért korának egyházi és világi fejedelmeitől.

A hatodik küszöb a 19. század a maga ébredési mozgalmaival, az újkeresztények megjelenésével, akik magukról úgy gondolták, hogy egyedül ők a tiszták és Istennek tetsző keresztények, de rúgja meg a macska, már velük is unom a hitvitát.

Mert – és ez a hetedik küszöb – itt vagyunk a jelenben, ebben a technológiailag felszerelt, a habzsolást és birtoklást reklámozó mában.

Ma mi a felelőssége a keresztény embernek? Mi az, amit fel kellene ismernünk? Jézus tanításait már megértettük, azt is, amit az egyházi hagyomány kétezer év zsinatain keresztül kanonizált, és belénk sulykolt, azt is, amit történészek és régészek az utóbbi két évszázadban felfedeztek, s amikről ezidáig azt tanították, hogy eretnokségek. Ismerjük a Szentírást, és értjük is – már amennyire érteni lehet azt, hogy az ember megszületik, mert Isten a világra küldi, él, szeret, szenved, akar, terem, pusztít, aztán meghal. És jól van ez így.

Mi már nem kell azzal küzdjünk, amivel Dávid Ferencék, nem kell égre-földre esküdjünk, hogy mi van benne a Szentírásban és mi nincs, mert minden olvasni tudó ember el tudja dönteni azt. Nekünk már az sem világszenzáció, hogy Jézus tanítását a történelem során oly sokan félremagyarázták, és a lehető leg-Jézus-ellenesebb dolgokat művelték el az ő nevében. A mai pápa már nem az antikrisztus, ahogy Dávid Ferenc idejében nevezték a protestánsok, valahogy a reformáció százada után a római katolikus egyház is belátta, hogy Jézus egyházának nem a pénz és a fegyver ad hatalmat, hanem a hit és a szerető szolgálat. Ma már nem kell a keblitanács elé állni egy házaspárnak, ha el akarnak válni. Ma már meggondolja a lelkész, hogy megszólítsa-e vagy sem azokat az embereket, akik a vasárnapi harangszó és istentisztelet ideje alatt pompázatosan kiülnek a kocsma teraszára (bent már nem szabad dohányozni), és olyan ízes és ízléstelen vicceket eresztenek meg, hogy a templom évszázados festett mennyezetén még a virágok is eltakarják arcukat, úgy szégyellik magukat.

Mi van ma, a hetedik küszöbön? Mi az, amit fel kellene ismerni, s amiért felelősséget kellene vállalni?

Szerintem az, hogy a világ ma a miénk: a természet, a vizek és a hegyek, a városok, a falvak, a tudomány. Ma a miénk minden, a levegő, a hang, az álom,

az akarat, a hit. A divatot mindenben mi teremtjük. De mindig eljön az a holnap, amikor a mindent tovább kell adni. Lesz-e, mit továbbadni, és lesz-e, kinek? Ez a 2020. esztendő kérdése számomra. A jó válaszban pedig benne foglaltatik az újratерemtés lehetősége.

LELKIGONDOZÓI SZEMMEL

Újratervezés

FERENCZI ENIKŐ

• Minden év vége felé azon kapjuk magunkat, hogy már azt tervezzük, hogy miket fogunk másként csinálni az elkövetkező esztendőben. Ez több hónapos belső tervezés. S mivel adventben karácsony fele haladunk, s a két ünnep közt pihengetünk, így ez az első hónapra marad.

Január első fele kitűnő idő az újratervezésre. Bátorság kell hozzá és kitartás. Az újakezdés nem azonos a minden régi megtagadásával: az új megteremtése arra épül, ami már van. Többlépítés ez. De érdemes mégis megvizsgálni, hogy mi az, amit az új életben nem érdemes megőrizni. Semmiképp nem érdemes cipelni a terhet jelentő negatívumokat, amik visszahúzhatnak vagy esetleg elhitethetik azt is, hogy képtelenek vagyunk többek lenni. Az az ember, aki a múltban ragad, nem fog fejlődni, és ellehetetleníti jelenét is. A kudarcokat, sikertelenségeket érdemes azonban megvizsgálni, mert azokból derülhet ki leginkább, hogy hol hibáztunk, mikén nem tudunk átlépni, mik a gyengeségeink és képtelenségeink.

Minden újakezdés a kockázat vállalása. Időnként épp ezért ragadunk bele a már megszokott régibe (bár tudjuk, hogy nem elég jó, és nem vagyunk már jól meg benne), mert félünk az új kockázatától, s egyszerűbbnek tűnik a már megszokott régi, mert kényelmesebb.

Bátorság kell kiválasztani egy új utat, egy új életet, mert azzal meló van, sok új kihívás, amihez fel kell nőni. Az újonban fejlődni kell: többnek és jobbnak lenni.

A személyiségfejlesztő gyakorlatok jellegzetes velejárója: megfogalmazni félelmeinket, szembenézni velük és megtanulni legyőzni őket. Ezt kell tennünk az újakezdésben is. Mondhatnánk azt is, hogy a félelem csak egy érzés, amit meg kell szelídíteni. „A bátorság ahhoz kell, hogy a félelem ne játsszon szerepet elhatározásainkban.” (Feldmár András) És amilyen könnyűnek hangzik, pont olyan nehéz. Mert, ha nem vigyázunk, félelmeink irányítanak minket akár egy életen keresztül, és nem merjük magunkban megszűlni a bátorság vezető erejét. „A bátorságot joggal tartják az első számú emberi tulajdonságnak. Ez az,

ami lehetővé teszi az összes többi.” (Winston Churchill) Az elmúlt tizennyolc évi kórházlelkészi szolgálatom alatt nagyon sok haldokló beteg mellett lehettem lelkigondozó. S ha összesítenem kellene, hogy az emberek életükre visszatekintve a leggyakrabban mit bántak, egyértelműen ezt mondanám: hogy az élet egy adott helyzetében nem mertek elég bátrak lenni.

Az unitárius hitünk szerinti örök jobbá levés a fejlődés maga, s csak a félelmeket félretevő ember képes hinni abban, hogy többre képes, és meglátja, hogy az új helyzet az új lehetőség. Ilyen egy új év kezdete is. Egy új lehetőség a többre, a jobbra.

Hinni kell abban, hogy képesek vagyunk magunkból új dolgokat kihozni, hogy életünk bármely szakaszában kapunk lehetőséget az újratervezésre.

Itt van egy új esztendő! Még alig telt el belőle néhány nap. Még csak tanulgatjuk leírni a kerek számot: 2020. Egy ilyen szép számú esztendőben sok jó dolognak kell történnie. Hagyjuk, hogy átjárjon ennek jó érzése, aztán kezdjük valahogy sorba tenni, hogy mit is szeretnénk. Ha segít, vegyünk egy fehér lapot és kezdjük írogatni vágyainkat, álmainkat, mindig félretett ötleteinket. Ne hagyjuk, hogy félelmet szüljenek bennünk és lehetetlennek érezzük! Olyan ez, mint egy „teremtéstörténet”, amikor saját életünket teremtjük, rendezzük át. Ha megvan a listánk, és több minden szerepel rajta, akkor akár el is oszthatjuk hónapokra, így könnyebb lesz számonkérni magunktól. Ne legyen túl sok. Apró léptékben és átlátható módon kell haladnunk.

Ha mindez megvan, akkor most arra figyeljünk, hogy milyen képességeket kell elsajátítanunk, milyen tulajdonságainkat kell erősítenünk magunkban, hogy mindezeket megvalósíthassuk (ezek bejelölésére használjunk más színt, hogy ránézésre is világos legyen az újratervezés). Az is lehet, hogy már szinte mindenünk megvan hozzá, csak valahogy nem mertük bevállalni eddig. Vagy valaki elhitette velünk, hogy képtelenek vagyunk többek lenni. Hogy is állunk a hittel, hogy mi mind Istennek egyedi teremtményei vagyunk? Tudja-e valaki rajtunk kívül, hogy

melyik a mi utunk? Tudja-e valaki rajtunk kívül, hogy mit kell megvalósítanunk e földi létben? Ki tudná rajtunk kívül összeállítani, hogy mi a mi teendőnk erre az esztendőre?

Ezért kell figyelniük a belső hangra, megérzéseinkre. Amíg nyugtalanság van bennünk és hiányér-

zet, addig nem a mi utunkon járunk! Újratervezés. Amikor azt látjuk, hogy kész a terv és jó, s lassan már haladunk, csend van bennünk, fókuszáltság, érezzük a belső erőt, és eltölt az új útra kerülés izgalma, akkor találunk igazán magunkra és kerülünk összhangba Istennel.

TUDDAD-E?

Adalékok a brassói unitárius eklézsia történetéhez

KOVÁCS SÁNDOR

• A brassói egyházközség mindig is fontos szerepet játszott életemben. A koronás városban születtem és nevelkedtem, a helybéli unitárius lelkészek s az egykori vallásórák meghatározóak voltak pályaválasztásomban, ezek együtt indítottak a lelkésszé formálódás útján. A Cenk tövében szervezett eklézsia nem büszkélkedhet ugyan 451 esztendő múlttal, de meggyőződésem, hogy még ma is Erdély vezető unitárius egyházközségeinek egyike. Mielőtt magával ragadna az elfogult lokálpatriotizmus, és szűkebb hazám értékeinek dicsőítésébe belefeledkezne, magamat is figyelmeztetem: rövid írásom célja néhány szerény történelmi adalékkal hozzájárulni szülővárosom egyházközségének történetéhez.

A brassói unitáriusok oszlopos tagja, múltjának legkiválóbb ismerője, néhai Szabó Sámuel (1908–1993) helytörténész alapos levéltári kutatások után a *Keresztény Magvető* hasábjain – és különlenyomatban is – 1985-ben *Történelmi sorok a brassói százszentűs unitárius egyházközségről* című tanulmányában tette közzé az eklézsia történetét. A szerző tanulmányában a városi levéltár adatai alapján egyebek mellett azt is dokumentálta, hogy milyen megpróbáltatások árán gyakorolták a brassói unitáriusok hitüket 1777-ben. Ezen esztendő május 11-én a Hosszú utcában összegyűlt hívek istentiszteletét megzavarták, a beszolgáló papot bántalmazták, „az úrvacsorához kikészített kenyerünket és borunkat a földhöz verték”.

Az unitárius főtanácsi jegyzőkönyvben (Protocolum 1737–1777) megtaláltam azt a bejegyzést, amely elkerülte Szabó Sámuel figyelmét. Az incidens „eligazítása végett” a Főtanács levélben értesítette az egyházkör felügyelő gondnokát, Veres Zsigmondot, és megígérte a kivizsgálás költségeinek előteremtését is. Az, hogy az unitáriusok által kezdeményezett „inkvizíció” milyen eredménnyel zárult, nem derül ki a jegyzőkönyvből.

Ugyanebben a Protocollumban találtam meg a brassói unitáriusokról az első írásos említést. 1764-ben a városban szolgáló unitárius lányok pasztorációjáról intézkedett, úgy tűnik, hogy immár másodízben a Főtanács. 1764. január 24-én Agh István püspök elnöklete alatt a Főtanács a következő határozatot hozta: „Jóllehet egy alkalmatossággal determinált volt, hogy a Brassóban szolgáló leányokhoz úr vacsorájának administrációja végett a hídvégi pap járjon be, de minthogy ebben néha-néha defectus tapasztaltatott, ha szintén más megyen is be a megnevezett szolgáló leányokhoz, csak nekik contentumokra legyen a consistorium nem ellenzi.”

A Brassóban szolgáló lányok ezek szerint a hídvégi pap gondjaira lettek bízva. Közismert, hogy a hídvégi unitárius közösség a 18. században elenyészett, az eklézsia utolsó papja Bölöni Kisgyörgy Mihály volt, a brassóiak gondozását valószínűleg elődje, Dániel István végezte. 1764 után Gedő István sepsikőröspataki lelkészt bízhatták meg a hívek gondozásával.

Kétségtelen tény, hogy a brassói unitárius eklézsia magját az itt szolgáló leányok alkották, szószólójuk és hitük védelmezője Székely Kata, a „Brassai kitsin Unitaria Ecclesia igazgatója” volt. Szabó Sámuel említett tanulmányában közli Kata asszonynak Lázár István püspökhöz 1798. február 10-én írott levelét. A főtanácsi jegyzőkönyvet lapozgatva megtaláltam Székely Katának egy korábbi, ugyancsak a püspökhöz intézett levelét/felterjesztését is (Protocolum 1796–1803). 1796. július 2-án a székelykáli eklézsiában tartott főtanácsi ülésen a Brassóban lakó hívekről a következők olvashatók: „Brassó városában lakó Székely Kata az ottan megforduló s szolgálatjoknál fogva respective ottan is lakó szolgák és szolgálók képekben exponálván, hogy noha feles számmal volnának, de Isteni szolgálatra alkalmas helyek nincsen, kéri, hogy találjon módot abba a konzisztórium, hogy valami oratóriumnak való hely vétessék számokra, addig is pedig

eszközölje ki a Felső Főigazgató Tanácsnál, hogy azon Johannes Stein nevezetű polgárnak, akinek házában tartatik az Isteni szolgálat, házára eső kontribúciója relaxáltassék.”

Végzés: „Nem lehetvén oly hertelen módját találni miként lehessen segíteni a könyörgőkön kérések tárgyát nézve, fő gondja lészen a Főkonzisztóriumnak annak feltalálására, addig is pedig ajánltatik keresztén jó indulatú Székely Kata atyánkfíának, hogy eddig is példásan és dicséretesen megbizonyított vallásunkhoz való igaz buzgóságánál fogva az irt szükségnek pótlásában ezután is ügykezzék, egyszersmind pedig traktátusbéli tiszteletes Esperest Szolga Ferenc atyánkfíának commitáltatik a könyörgők állapotjának kötelességbeli ügyelése.”

Az, hogy Kata asszony 1798-ban is leveleivel ostromolta a püspököt, arról árulkodik, hogy az imaház kérdésében nem történt előrelépés.

Brassói helytörténeteink talán meg tudnák mondani, hol lehetett Johannes Stein polgár háza. A hívek első „temploma” 1777-ben Czerbert Mihály Hosszú

Hibaigazítás

Novemberi lapszámunkba sajnálatos hiba csúszott, akarattunk ellenére is téves információkat közöltünk Olvasóinkkal *Erdélyország primása* című, Pongrácz Lajos kolozsvári zenekarvezetőről szóló cikkünkben. A 16. oldalon a második hasáb első bekezdése helyesen: „Marietta Sándor Jenőné sz. 1879. július 4-én, Ida Fanfuri Gyuláné sz. 1881. április 27-én, Anna Matild Kiss Miklósné sz. 1885. június 1-jén és Ádám József Albert sz. 1892. március 7-én.”

U. K.

utcai háza volt, a második gyülekezési helyet minden bizonnyal Johannes Stein polgár háza táján érdemes keresnünk.

Adjon az Örökkévaló még sok Székely Kata lelkesedésével bíró egyháztagot, s ne csak a brassói, hanem minden unitárius gyülekezetnek!

A tél szépségei

A nyár kissé eltompítja a szellemet. Amikor a test nagyon jól érzi magát, a szellem kissé megpihen. Ugyan nem olvastam ilyen statisztikát, de meggyőződésem, hogy minden nagy alkotás télen születik, természetesen a nyár emlékeivel feltöltődött elménkből.

Télen mindenki visszatér a szobájába, sokan visszatérünk magunkhoz. Ez a visszatérés pedig soha nem unalmas. Ez az utazás egyúttal hazaérkezés is. A tél legtisztább gyönyörűsége. Felfedezzük az otthon szépségeit. Kis apróságok csodás értékét és a nagynak

hitt dolgok jelentéktelenségét. És talán eszünkbe jut a nagy kínai bölcs, Lao-ce igazsága: Csak saját lelken keresztül ismerheted meg a világot.

Vannak könyvek, amiket nyáron olvasni képtelenség. Magunkkal cipeljük ugyan, de olvasatlanul hozzuk vissza. Talán bele is kezdtünk olvasásába, de egy tücsök ciripelni kezdett, szeszélyes alakú báránnyelző húzott el az ég alatt, valami virág illata csiklandozta az orrunkat, és már a könyv egy sorára se emlékszünk, mert más köti le a figyelmünket.

Télen a kirakatok is másként csillognak, másként beszélnek hozzánk. A hideg, szürke levegőben csillognak a karácsonyi reklámok, és szinte hangos szóval harsognak felénk a kirakatok. Amíg más évszakokban mindig magunknak vásárolunk, télen mások számára keressük a meglepetést okozó ajándéktárgyakat. Mert a tél a jótékonyság évszaka. Az ember alapjában véve primitív érzékenységgel lény. Nyáron könnyen elfeledkezik mások nyomorúságáról, mert nem érzi olyan feltűnően. Télen azonban a meleg szoba lakója ézerszeresen érzi a kint didergők szenvedését, és megnyílik a szíve a legnemesebb emberi érzés és gesztus: a jótékonyság számára.

Aztán a kályhatűz!

Hiába a legpraktikusabb a központi fűtés, mert a kályhatűz melegét nem pótolja. A kályha mellett ülő ember vágytalan és szótlan. Mert a beszéd legtöbbször az elégedetlenség kifejezője. Ahol lángrozsák nyílnak, lefagynak a szóvirágok... De ettől még boldogok vagyunk a kályha melegénél, amely széppé teszi a telet is!

GÁLFALVI GÁBOR

Tordai hálaadó ünnepség

BÍRÓ SÁRA GYÖNGYVÉR

● Advent második vasárnapján hálaadó istentiszteletre került sor a Tordai Unitárius Egyházközségben, ahol átadták a jelentős mértékű magyarországi kormánytámogatással felújított templomot.

Az ünnepi alkalmon Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója végzett szószéki szolgálatot, aki az Ef 2,19–22 alapján prédikált. A közügyigazgató szószéki beszédében elmondta, hogy a tordai unitárius gyülekezet számára a legszebb adventi várakozás teljesült be azáltal, hogy teljesen felújított templomukért adhatnak hálát. Majd kiemelte, hogy „Torda az 1568-ban kihirdetett vallás-és lelkiismereti szabadsághoz való jogot szentesítő törvény által reánk testált szellemi örökségével nemcsak az unitáriusok számára kiemelt jelentőségű, hanem minden nemzettársunk és erdélyi testvérelekezeteink számára is. Torda ezen szellemi kincs révén ez egyetemes kultúra egyik fontos mérföldköve és zarándokhelye, még akkor is, ha a város mai lakosságának többsége erről mit sem tud, és a tordai magyarság barátságtalan hivatalok keresztútjében próbálja megőrizni önazonosságát. Mind egyházi, mind erdélyi magyar adventi és tágabb váradalmaink csak akkor teljesülnek be, ha életünket a jézusi evangélium és a múlt biztos fundamentumára építjük, ha a jelenben templomainkat igazi közösségi élettel töltjük meg, ha mi magunk épülünk Isten hajlékává. Ez a lelkület töltse be mind a tordai, mind egyetemes egyházunk gyülekezeteit és adventi reményeit.”

Gyerő Dávid főjegyző templomavató beszédének alap gondolata az 1Kor 8,27–30 volt, amely alapján kihangsúlyozta, hogy „a megújult tordai unitárius templom Isten háza, amelyben az ő áldása, megbocsátása és többre bízása vár. Ez a templom az imádság háza, lelki erőforrásaink tere, szerető közösség-

ben levésünk megvalósulásának helye. Ez a templom hitbeli sajátosságaink felmutatója, amelyben unitárius vallásunk és a jézusi evangélium értékeinek megismerésére minden felebarátnak szabadsága van. Ez a templom emberi és keresztényi felelősségünk, magyar és unitárius öntudatunk megtartója és formálója. Istennek legyen hála érte!”

Az ünnepség keretében Kovács István egy emléktárgyat, Dávid Ferenc kolozsvári kelyhének az ezüst másolatát adta át Balog Zoltán miniszternek, aki döntő módon járult hozzá egyházunk jubileumi kormánytámogatásának a megtervezéséhez és kivitelezéséhez. Ugyancsak Balog Zoltán volt az, aki, amikor a kormánytámogatás meghíusulni látszott, kiállt egyházunk ügye mellett.

A templom történetét Józsa István Lajos helybeli lelkész ismertette, majd összegezte a felújítás mozzanatait, köszönetét fejezve ki Magyarországnak a nagyszabású támogatásért. Józsa István Lajos beszédében kitért a tordai templom jelentőségére is, elmondva, hogy a „tordai unitárius templom nemcsak egy kultikus hely, ahová az unitárius felekezetű hívek járnak istentiszteletre. Nemcsak szertartások helyszíne, ahol kereszttelési, házasságkötési, konfirmálási és temetési szertartásokat végzünk, hanem magyartörténelmi megemlékezések és nemzeti ünnepeink helyszíne is” – amely „a számbelileg kisebbségbe szorult magyarság önazonossága megtartásának helye is e templom. Ezért olyan jelentős és fontos a templom a tordai magyarság életében.”

Az ünnepi rendezvény díszvendége Balog Zoltán lelkipásztor, miniszterelnöki biztos, Magyarország Kormányának korábbi minisztere volt. Balog Zoltán köszöntőjében utalt a 2018-ban meghirdetett vallás-szabadság évére, amely egységre buzdította a történelmi magyar egyházakat, és amely révén a keresztény kultúrának megfelelően lehetett ünnepelni. A miniszterelnöki biztos elmondta, hogy a „történelemnek a legfontosabb tanulsága az, hogy az élet nem velünk kezdődik, és nem is velünk ér véget” – utalva a következő generációra, akire rá kell bízni szellemi és épített örökségünket.

Az eseményen közreműködött a Tordai Magyar Dalkör, amely Kodály Zoltán- és Kávási Sándor-dalokat adott elő. A hálaadó istentisztelet áldáskéréssel és a nemzeti imádságunk közös eléneklésével zárult.

Ünnepi találkozás

November 29-én a recsenyédi Nagy-Homoród Panzió adott helyet a nyugdíjas lelkészek találkozójának. „Az élet gazdagabb lesz, ünnepibb és emberibb, ha megtöltöd a hétköznapiak néhány percét a rendkívüliel, a jó indulatúval és az udvariassággal: tehát ünnepel.” Székely Kinga Réka hitéleti és missziói előadó-tanácsos Márai Sándor szavait idézte, amikor elhatározta, hogy megszervezi ezt a csodálatos találkozást.

A találkozás megszervezésének gondolata még 2018-ban merült fel, akkor a piciny szikrát már gyújtogatta Székely Kinga Réka lelkész, aki azt vallotta: külön vállalt feladat számára a nyugdíjas lelkészekkel való foglalkozás, szárnya alá venni, támogatni őket, úgy, ahogy ők tették annak idején.

Első alkalommal került sor a nyugdíjas lelkészek találkozója, de remélhetőleg nem ez volt az utolsó – vallották a résztvevők. Márai Sándor szavai nem hiába csengtek fülembé érkezéskor, hisz valóban ünnep, amikor a jól elvégzett munka után megjönnek a megérdemelt pihenő évek és vele a tiszteletadás is.

Egyházunk negyvenkét nyugdíjas lelkészből huszonketten voltak jelen, akiket elkísértek a feleségek, tiszteletes asszonyok. Nem mondhatom, hogy csak fele tartotta fontosnak a találkozót, de már ebben a szép korban lehet betegség, gyengébb egészségi állapot, mikor az ember le kell mondjon sok mindenről. Istennek hála, hogy ott lehettünk.

A recsenyédi Nagy-Homoród Panzió déli 12 órától zajos volt az üdvözlő szavaktól. Bizony, be kell vallanunk, hogy az évek során sokakkal rég nem találkoztunk, hisz a lelkészek messze egymástól végezték a szolgálatot.

Az áhítatot Székely Kinga Réka lelkész végezte Máté 7,6 alapján: „Ne adjátok azt, ami szent, a kutyáknak, gyöngyeiteket se dobjátok a disznók elé, nehogy lábukkal megtiporják azokat, majd ellenetek fordulva széttépjenek titeket.”

„Sorsod hagyj az Úrra, s bízzál híven...” – csendült fel a 31. számú kezdőének. A panzió nagy terme csodás templommá változott, ahol idős és idősebb lelkészek és papnők lelkesen énekeltek – egyszerre vajon hány templom ajtaja nyílt meg a hosszú út szolgálati alatt? De lelkünkben ott voltak a kedves hívek, akiktől az évek folyamán elbúcsúztunk. A lelkész áldást kért Istentől az idős lelkészekre, hogy gyümölcsöző öregkoruk legyen.

A 193. záróének is fohászként csendült fel ajkunkról: „Vigyázz értem, Úristen! És légy gyámol ügyemben...”

A köszöntők rendjén először Bálint Benczédi Ferenc püspök szavai hangzottak el, aki a szeretet nyelven szólt mindannyiunkhoz, elismerve a múlt nehézségeit.

Csete Árpád homoródalmási lelkész mint az ULOSZ elnöke az idős lelkészek munkáját méltatta: munkájuk nem volt hiábavaló, van honnan példát meríteni, jó beülni az öreg diófa árnyékába. Természetesen a recsenyédi lelkész, Nagy Adél köszöntőszavai sem maradtak el, aki kis, de lelkes gyülekezetben munkálkodik, akikkel közösen, együttesen lehet építeni az egyházat.

A közös ebéd után jött a találkozás legkellemesebb pillanata: a szervező arra kérte a jelenlevőket, hogy a felhős, borús napok emlékeit ezen a napon félretéve, idézzék fel lelkészi szolgálatuk legszebb emlékeit. A lelkészek sorban meséltek a szép, megható pillanatokról, emlékeikről. Olyan figyelemmel hallgatták egymás összegzőjét a hosszú útról, mintha most is szeretnének még tanulni valami újat a lelkészi munkáról. Mindannyian az egyházat építették munkájukkal, de nem egyedül: Máthé Sándor lelkész megjegyezte, a feleségeknek, tiszteletes asszonyoknak nagy szerepe volt a lelkészek építő munkájában. A legidősebb jelenlévő lelkész 91 éves volt, Kecskés Lajos, akinek születésnapját is megtartottuk.

A búcsúreggelenél különböző javaslatok születtek. Jövőre készüljön egy emlékkönyv, amely megörökítené a jelenlevők nevét, szolgálati helyét vagy szolgálati helyeit, a nyugdíjas lelkész életkorát. A másik ötletes javaslat: videó által megörökíteni a találkozást.

Volt valami különleges ebben a találkozásban, a baráti kézfogásban, üdvözlésekben, az önvizsgálatokban, ami teljesen ünnepélyessé tette ezt a találkozást. Gondolatban mind ott voltak, voltatok, együtt voltunk mindannyian, függetlenül attól, hogy ki mekkora gyülekezetben hirdette Isten igéjét. Illesse köszönet a „szikra meggyújtóját”, a mellette lévő segítségeket, akik táplálták a szikrát, hogy el ne aludjon. Azt kívánom, ez a láng örök lánggá váljon, és jövőben is találkozzunk.

ADORJÁNI GYÖNGYVÉR

Sorskölönc

November 24-én a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség Péterfi Dénes termében nyílt meg Czire Alpár fotóművész Sorsnak konca és kölönce című kiállítása. Az Unitárius Közlöny címlapfotósával Rác Norbert Zsolt lelkész-házigazda beszélgetett.

• **Van-e olyan fotód a jelenlegi kiállítási anyagban, amelynek az elkészítése számodra is emlékezetes volt?**

Nagyon sok fotó ábrázol olyasmit, ami már kiveszőben van, mind Erdélyben, mind a nagyobb magyar nyelvterületen. Régi szakmák, régi népi mesterségek, munkafázisok vesznek el, az új nemzedék már nem ebben nő fel. Bár számomra egy-egy kép elkészítésénél nem az volt a fő szempont, hogy valami mulandót, kiveszőben levőt örökítsek meg, nem kimondottan dokumentarista akarok lenni, inkább az motivál, hogy művészi értéket adjak a képeknek.

Minden képnek van egy története, van helyi vonatkozása, például a szobabelső és az idős, 91 éves asszony, ahogyan tette el a szilvakompótját a *Hátrahagyott befőtt* c. képen...

Amikor az ember ilyet lát, hogy 91 évesen még a jövőre gondol valaki, optimistává válik. Nem valószínű, hogy ő eszi majd meg, mégis készíti. A fotózás óta jártam vissza, már meg is halt.

Vehetnénk sorba a képeket, mindenféle arcról, vidékről mesélhetnék. Például az égre tekintő kisszölymosi öregasszony is már meghalt az *Indulhatok?* c. képről. Az öregasszony egyedül élt, nem volt semmi mása, csak a képen látható macskája meg libája, ilyen értelemben teljes családi kép készült róluk.

• **Említetted, hogy nemcsak a dokumentálás a célja ezeknek a képeknek, hanem van művészi szándékod is. Mi a te ars poetica?**

Én a képeimmel többnyire székely emberek életéről akarok valamit elmondani. (Van néhány csángó

településen készült képem is a kiállításon, bár mi őket is a magunkénak érezzük.) Ezeknek az embereknek az egyszerű életét. Főleg az idős arcokon tükröződik az az értékrend, amelyet képviseltek, amilyen életet éltek a maguk életkörülményeinek egyszerűségében és nagyszerűségében. Ami e letűnő

életforma és a vele együtt mintha kiveszőben levő értékrend óta történt, a modernizálás, a technológiai fejlődés, amelyben a mai fiatalok élnek, tulajdonképpen más lett. Más, de nem abban az értelemben, hogy a mai fiatal nemzedékek boldogabbak lennének, mint az idősek. Ezek a mára már idős emberek olyan életet éltek, amely átlátható, fenntartható volt, amely emberi léptékű világot jelentett. A saját erejükre, munkájukra támaszkodtak, és ami a fő, bízhattak is a maguk munkájában. Nem voltak annyira kiszolgáltatva másoknak, mint manapság mi vagyunk a nagy cégeknek, mamutvállalatoknak mind az élelmezés, mind a ruházzkodás, az egészségügy stb. terén. Ezek az emberek tudták, hogy a disznó hízik a pajtában, van gabona a határban. Nem volt könnyű ez az életvitel, de átlátható,

élhető, emberi léptékű volt, nem nagyoztak, szerényen éltek. Az a rengeteg fölösleg, amit napjaink társadalmá fogyaszt és termel, ebben az életmódban ismeretlen.

Talán azt is lehetne mondani, hogy egy régi, letűnt világot hoztam el a képeimmel, de igazából ez nincs így, mert az elmúlt években készültek a képek (vagyis jelenkor), megmutatják a mai világ torzulásait, egyfajta regresszióra biztatnak.

• **Van ebben valamifajta jó értelemben vett romantika: valami a hanyatló világ autenticitásából megjelenik e ráncos arcokon, kezeken. Átmenthető ez az emberléptékűség a mai gépies, ipari körülményeink közé? A mai globális, modern világ és ez az emberi, felfogható világ hogyan viszonyul egymáshoz?**

Nem látom azt, hogy lenne esélye túlélni a régi világnak, bár nem vagyok jó. De az a világ, amelyet most élünk, szintén nem tartható fenn. Előbb vagy utóbb eljutunk egy olyan pontig, ahonnan muszáj lesz visszafordulni. Kérdés, hogy marad-e még emlékünkről, hogy hova kell visszafordulnunk. A képeken látható világ még az, ahová vissza lehetne térni, természetesen a fejlődés jó eredményeit nem kell eldobni. Ezek az emberek valóban gürcöltek, olyan erőforrásokat használtak, amelyekbe nagyon sok energiát bele kellett fektessenek: reggeltől estig kellett dolgozzanak, hogy például egy tíz-áras földet megműveljenek, míg ezt a területet egy mai gazda negyedóra alatt megműveli. Nem kell a fejlődést elutasítani, de kell maradjon legalább egy emlékünkről

ról, hogyan lehet emberibb világot élni. A nagyszülők háza tája az unokákban valamiképpen fenn kéne maradjon.

• Ha megnézzük a képeket, első-sorban gyerekeket és öregeket látunk. Mi az, amit többletként látsz meg, mutatsz meg a gyermek vagy az aggastyán arcában, és amit a felnőttében nem?

Való igaz, hogy a mostani kiállításomban a két véglet, a gyermekek és az idősek vannak túlsúlyban. E két korosztály képviselői azok, akiknek igazán karakteres az arca. A két állapot között zajlik az az idő, amikor az embernek az arca alakul, amikor az élete során különféle hatások érik, amelyekből az arc zavart, átmeneti állapotban van: nincs meg az a tisztaság, ami a gyerekek arcán látszik, sem az a nyugalom, amely az idősek arcának sajátja, a történet, amely a ráncokban van. Az a különleges, hogy a gyermekekben már benne van az öregember, és az öregemberben még megvan a gyermek. Egyébként nem tudatosan kerülöm a középkorúakat, hanem így alakult: amikor fotózni megyek, már dolgoznak valahol egy gyárban, irodában, esetleg külföldön, ezért nem is találom meg őket.

• Nemrég olvastam egy tanulmányt, miszerint itt, Erdélyben a munkaképes férfiak 60%-a külföldön dolgozik. Hátborzongató arány. A kiállítás anyagának túlnyomó része erdélyi. Miként készülnek ezek a képek? Úgy indulsz el fotózni, mint a vadász?

Van a hasonlatban valami igazság, korán kelek reggelente, néha érzem, hogy a ház dob ki, nincs maradásom. Amikor a kapun kilépek, még nem tudom, hová megyek. Az autó megy valamerre, aztán utólag derül ki, hogy jó felé vitt. Kikötök egy faluban, beszélgetek emberekkel, bemegyek udvarokba, házakba. A fényképezést beszélgetés előzi meg, nem távolról, nem tele-

objektívekkel készítem a képeket. Váltunk néhány szót, mesélnek magukról, természetessé válik a jelenlét, csak ezután készítek képet. Így sokkal személyesebbek a portrék. Visszatérve a kattintás előtti beszélgetésekre: már tizenöt perc alatt sok mindenre fény derülhet. Ezek a beszélgetések is külön képességet igényelnek, egy szociofotósnak jól is jön az ilyen adottság. Úgy érzem, nekem ez megy, és szükségem is van rá. Ha egy idős ember meglát egy természetes, kopasz férfit az udvarán, nagy valószínűséggel negatív dolgokat társít hozzá, például hogy kiáltson-e át a szomszédra, hogy egy idegen jött be hozzá. Az első benyomás ijedsége a beszélgetés során nagyon hamar elmúlik. A gyerekekkel megint más, ők másként bizalmatlanok. Hatalmas kihívás ennyiféle emberrel kapcsolatba lépni. Emellett a képek készítésének technikai hátterét is meg kell oldani. Bár számomra a rangsorban a második a fénykép: az emberek sokkal érdekesebbek.

• Szoktál vinni képet az alanyoknak?

Igen, amikor visszatérek. De ma már az idősebbek is tudják, hogy van Facebook, és elkérem az unokáik címét, így megnézhetik a képeket, s legalább az unokák is látják, hogy a nagyszülő például milyen jól dolgozik a mezőn. De egy-két éve találkoztam egy új jelenséggel is: az emberek egy része nem szeretné, hogy lefotózzák őket. Megjelent ez a bizalmatlanság, amellyel például Magyarországon úton-útfélen találkozik a fotós.

• Magyarországon is állítasz ki, ahol ez az életforma még kevésbé van jelen, mint Erdélyben. Mennyire éri őket kulturális sokként mindaz, amit a képeken látnak?

A képeknek, a művészi alkotásoknak a partikuláris mellett univerzálisnak is kell lenniük. A jó fotó hasonlót kell elmondjon minden

nézőnek, függetlenül attól, mely nemzethez tartozik. A kulturális különbségek ettől függetlenül és természetesen léteznek: ha egy magyarországi megnézi a képeimet, megállapíthatja, hogy például nálunk a szövés másként történik.

• Úgy gondolom, jó hír, hogy az emberléptékűség, amiről korábban beszéltünk, megtalálható sejt szinten, reziduummként a magyarországiakban.

Igen, ez ad egy kis reményt arra vonatkozóan is, hogy talán még mindig és újra kimunkálható egy emberi léptékű életforma. Hiszen vannak olyan családok, akik elkezdtek figyelni arra, hogy házi élelmiszereket fogyasszanak, akik városról költöznek tanyára, akik minőségi zenét hallgatnak, akik a gyermekeiknek megtanítják a hagyományos játékokat stb. A jelenlegi életformánk véges, elég, ha megnézzük, merre tart a világ. Nyilván vidéken könnyebb visszatérni az emberléptékűséghez, mint városon, de előbb-utóbb hozzá kell fogjunk, ha nem is tömegesen és egyszerre, de kis közösségekben.

• Városokban fotózol-e?

Igen, nagyon szeretem a városokat, az építészet miatt. Városon másként lehet fotózni. Ha bemegyek egy kis faluba, a falu másik végén is már tudják, hogy ott van egy fotós. Városon senkit nem érdekel, hogy valaki fotózik. Ha utaztak már metróra, biztosan látták már a sok elfásult arcot, senkit nem érdekel semmi, ha egy utas elájulna, akkor se rezzennének fel. Ugyanezért könnyű fotózni a városi embert, van egy tompultsága, fásultsága, nem kíváncsi arra, hogy te ki vagy, mit csinálsz. Nem kell személyes kapcsolatba kerülni az alanyokkal, nagyon sok téma hever az utcán (lehet városrészleteket, társadalmi eltorzulásokat stb. fotózni), de kihívás, hogy a nyüzsgő városi környezetben megkomponálj egy képet.

Politika és vallás a kommunizmus alatt

KESS DÉNES

• A kommunista titkosrendőrségek impozáns anyagot gyűjtöttek össze országaik különböző vallási csoportjairól. Besúgók jelentéseit, üldözöttek vallomásait, elkobzott kultikus tárgyait, nem ritkán maguk kreálta anyagokat. Mióta a román titkosrendőrség, a szekuritáté archívuma nyilvánosan elérhetővé vált, sokszor rácsodálkoztunk már, hogy e módszerek, eljárások eredményeként a mindennapok megélt valóságától mennyire eltérő értelmezések és reprezentációk születtek – és ez nyilván a vallási közösségek esetében sem történt másként. A *Rejtett galériák* című kiállítás a kolozsvári Szépművészeti Múzeumban ezeknek a titkosrendőrségi anyagoknak az összegyűjtésével és kiállításával tett kísérletet annak megmutatására, hogy hogyan nézett ki egy veszélyesnek tekintett vallási csoport a szekuritáté szemüvegén át. Ám e tárgyi világot a jelenből nézve, immár annak is tudatában, hogy a látottakról nehéz leválasztani mindazt, amit létrehozójuk, a korabeli szekuritáté tett hozzá, a kiállítás egyúttal azt is lehetővé teszi, hogy az öt-hat évtizeddel ezelőtt elkobzott személyes anyagokat látva, magunk alkossunk egy képet a korabeli vallási közösségekről, tagjaik vallási életéről.

A szóban forgó anyag sajátos fajtáját képezték a dokumentumfilmnek álcázott vallásellenes propagandafilmek. Ezek közül a kutatócsoport tagjai négyet választottak ki és mutattak be a közönségnek, pénteken a Valláskutató Intézet meghívására a Vallásszabadság Házában, szombaton a Szépművészeti Múzeumban. Az Ukrajnában, Moldáviában, Magyarországon és Romániában készült filmek jó bepillantást tesznek lehetővé szóban forgó korabeli kommunista rezsimeknek a fókuszba vett vallási csoportokkal szembeni viszonyulásáról, arról, hogyan ábrázolták őket a legfontosabb korabeli propagandaeszköz, a mozi segítségével.

A két szovjet tagállamban készült film nagy hasonlóságokat mutat. Mindkettő a Hruscsov-korszak elején, 1959-ben került a nézők elé, és mint az elsősorban írástudatlan tömegeknek készült propagandaanyagok, világos, nyílt ellenségek képeket rajzolnak meg, e célra főleg szektaszerű ortodox vallási mozgalmakat választva ki. A két film narratív váza hasonló, a szocialista modernizáció vívmányainak bemutatásával kezdődnek, boldog munkások mosolya kíséretében nyerünk bepillantást a gyárak és a kulturált szabadidő-eltöltés világába. E szocialista paradicsom képeit szinte sokszorosúan követi a vallási közösségek sötétnek, nyomottnak ábrázolt világa. „E falnak négy mozi is van, és lám csak, még mindig akadnak emberek, akik ide járnak”, mondja a narrátor egy uk-

rán ortodox csoport képeit bemutatva. Mindezért persze elsősorban nem a nép egyszerű fiai a felelősek, hanem különböző, magukat „szenteknek”, „kiválasztottaknak” kiadó sarlatánok, akikről a filmesek lerántják a leplet. A hívek egy részének sikeresen felnyitják a szemét, ezek immár a kamera előtt is belátják tévelygésüket, és biztosítják a hatóságokat (törvényszéki bíróságot, néptanácsi elnököket, helyi párttitkárokat), illetve a nézőket jó útra térésükről. Maguk a vezetők is belátják vallási tevékenységük „népellenes” voltát. Az ukrán film zárójelenete egy tárgyalóteremben zajlik, amelyben a több száz fős vidám közönség előtt a perbe fogott vallási vezető felolvassa „bűnvallomását”, magát csalónak nevezi, jobb útra térülésének jeleként leakasztva nyakából a keresztet. A moldáv film egyik zárójelenete hasonló, egy Oastea Domnului nevű csoport vezetője széles mosollyal adja át a tanácselnöknek csoportja zászlaját, amelyre a szocialista társadalom épülésének köszönhetően immár nincs többé szükség.

E filmek közös vonása, hogy a hatalommal ekkor már valamennyire kiegyezett nagy egyházakat nem támadják, célpontjukat a vallási fanatizmus melegágyainak tekintett mozgalmak képezik. Az ukrán film egyetlen ilyen csoport történetének bemutatására épül, a moldáv már többet is sorra vesz, az egyszerű szerzetesi csoportoktól az inochentistákon és Jehova tanúin át az Oastea Domnului-ig, vagyis nagyrészt olyan csoportokat támadnak, amelyeket valószínűleg az átlagember is deviánsaknak tartott, így a filmek építhettek ezek előítéleteire és ellenszenvére. Ezzel azonban az átlagos vallásos néző sem úszta meg a propagandát, a tudás, a jólét és a világosság képeinek a babonáság, nyomor és sötétség vallással asszociált képeivel való szembeállítás a vallás minden formájának elutasítását és elítélését üzent.

Az 1966-ban készült *A hasznosi Mária* című film a fallóskúti Mária-kegyhely körül kialakult mozgalmat mutatja be. A más országban, más politikai körülmények között készült filmben a vallásellenes propaganda fentiektől teljesen különböző technikájáról alkothatunk képet. A forradalom utáni, immár jóléti diktatúra felé tartó ország filmkészítői a vallási jelenséget már nem támadják közvetlenül. A szocialista vívmányokat sem kell már szembeállítani a vallási élmények paraszti kontextusával, elégnék tűnik a tudomány és a helyi közösség képviselőinek véleményét szembesíteni a hívők beszámolóival. A film kifinomultságát jól jelzi, hogy a hívek beszámolóit az etnográfiai adatgyűjtés semleges módszereivel rögzítik, így a filmnek tényleges dokumentumfilm értéke is van, propagandajellegét inkább a forgatókönyv és a film kicsengése adja. Az is kivételes e filmben, hogy a fókuszba vett jelenséggel kapcsolatban az egyház képviselői is nyilatkoznak, egyértelműen elítélve azt – vallás és politika viszonya tehát immár egészen más, az egyház a hatalom által elfogadott intézmények sorában kap helyet, még ha képviselőinek véleménye nem is tűnik a fehérköpenyes szereplőkével azonos súlyúnak.

Hrib krónikája (Letopisețul lui Hrib) a Ceaușescu-korszak elején, 1974-ben készült. Románia ekkor már a szocializmus különutas, nemzeti változatát építi, a bemutatott film pedig sokkoló bepillantást nyújt ennek kultúrpolitikai lecsapódásáról. A narratíva nagy íve ez esetben is a fejlődés, a főszereplő azonban a bölcs román pásztor, aki a változásokat optimistán,

pozitívan értékeli. Az idős Toader Hrib a maga vezette naplóból olvas fel részleteket, így alapvetően az élet nagy fordulópontjaival kapcsolatos közösségi eseményeket látunk (születés–házasság–halál), de az országos politikai események is megjelennek, sőt, világpolitikaiak is (Holdra szállás). A kis helyi történetek az országos politikához és a szocialista gazdasági átalakuláshoz vagy közvetlenül, vagy a bevágott képek által, áthallásos módon kapcsolódnak. Másrészt pedig a teljes történetet végig aláfestik Arbore község kolostorának freskórészletei is – így kerül képbe a vallás. Ennek filmbeli funkciója azonban gyökeresen más, mint a fentiekben tárgyalt filmek esetében. Felhasználása metaforikus, arra hivatott, hogy az ünnepi viselkedésbe öltözött paraszti világ révén elmesélt nemzeti eposzt egy mitikus, sajátosan ortodox, azaz nemzeti múltba ágyazza. A történet íve így az ortodox hagyományból a jelen nemzeti szocialista társadalmába vezet, amelyek között a folytonosságot az öreg pásztor által megjelenített paraszti világ képviseli, a román politika különutasága nem más, mint az ikonok bölcsességének továbbvitele.

Ebben a filmben tulajdonképpen nem találunk vallásellenes propagandát, ebben az értelemben tehát nem illeszkedik az előző filmek sorába. Ami miatt mégis bekerült a válogatásba, az az, hogy vallás és politika viszonyának ez a nagyon sajátos változata szintén a korabeli valóság egyik vetülete. Jelentőségét pedig mi sem bizonyítja jobban, hogy a romániai jelen megértése szempontjából sem irreleváns.

Isten a jó tettet jóval fizeti

*„Nagy-Oroszországban csak az Isten van velem,
Meg egy piciny fénykép, ez a mindenem”*

(Hadi kesergőnóta)

Néprajzi gyűjtőmunkám során akadtam rá egy nyírfakéregre írt tábori képeslapra, amely eltér ugyan a gyűjtőmunkám tárgyától, de mindenképpen érdemes közreadni. Az Alsóboldogfalvára nősült Hegyi-Gál Sándornál találtam e különleges képeslapot, Hegyi-Gál József honvédtizedes legkisebb fiánál.

Hegyi-Gál Sándor ekként számolt be a második világháborúról: „Édesapámat a legnagyobb fiútestvérével együtt, aki 17 éves leventekatoná volt, besorozták a 26-os ezredbe, majd Csíkszeredában vonatra ültették, és Bukovinán keresztül kivitték a frontra, ahol már nagyban folyt a defenzíva, a német hadsereg visszaverése. Az oroszok nagy erővel szorították vissza a hadsereget, amelynek tagja volt a magyar hadsereg is. Papír nem lévén, a magyar posta elfogadta a fakéregre írt levelezőlapokat is, bélyeg nélkül, és eljuttatta a címzettekhez.

Egy nagy erdő mellett folyt az ütközet. Észrevették, hogy egy orosz katona előrejött kémkedni, hogy megállapíthassák, merről volna jobb a magyar hadsereget bekeríteni, igen ám, de a magyar őrszem is szemfüles volt, és elfogták az orosz. A századparancsnok megkérdezte a katonáitól, hogy ki viszi be az erdőbe, hogy kivégezze. Ebben a pillanatban Hegyi-Gál Józsefnek az otthon hagyott családja jutott eszébe, és azonnal jelentkezett, hogy ő végrehajtja a kivégzést. Elvették az orosz fegyverét, a kezét hátul összekötötték, majd Hegyi-Gál tizedes fegyverével taszigálva bevitte az elfogottat jó mélyre az erdőbe. Ott kettőt lőtt felfelé a levegőbe, elvágta az orosz kezén a kötelet és megmutatta az irányt, merre meneküljön, nehogy a német vagy a magyar hadsereg felé térjen.

Rettenetes nagy csata volt Galíciában, nagyon sokan meghaltak, a többi orosz fogságba esett. Amikor az orosz katonák sorfala között kísérték a vonatállomás felé a rabokat, az elengedett orosz katona felismerte a megkegyelmezőjét, és egy kukoricatábla mellett kirándította a sorból, betaszította a kukoricásba. Ebben a pillanatban egy fiatalfalvi baka is utána ugrott. Lelkük szakadtából szaladtak a nagy kukoricásban. A

jótevő orosz katoná utánuk szaladt, és ő is kettőt lőtt a levegőben, mintha meglőtte volna őket. Ez Isten sugallata volt.

A többi Szibériába vitték fogolytáborba. Hegyi Gál tizedes meg a fiatfalvi ember levágták a parolójukat, meg a fémgombjaikat, és gyalog, erdőn-mezőn keresztül nekivágtak a hazavezető útnak, hogy valahogy hazaérkezessenek. Ha esett az eső levetették az ingüket meg az alsónadrágjukat, hónuk alá tették, majd az eső elálltával szárazon felvették. Mindenhol csak az erdős területeken gyalogoltak, hogy mennyi

ideig, azt már nem tudták megszámolni, de sikeresen beérkeztek Székelykeresztúr határába, ahol még dúlt a harc, orosz katonák voltak a városban Magyarország felé haladva. Hegyi tizedes egyik cipész barátja, id. Némethy Károly éppen a Jézuskiáltó-domb alatt volt a szőlőseben. Hegyi felismerte, bekiáltott hozzá, aki azt tanácsolta, hogy maradjanak ott a domb mögött, amíg áthaladnak az oroszok, mert ő minden nap visz ki nekik élelmet. Így is történt, meghúzódtak a domb mögött, majd egy hét múlva nagy örömmel ment Hegyi-Gál a Malom utcában lévő családi házba, ahol keblére ölelte három fiát meg a feleségét, de a negyedik, József még hiányzott.

Nemsokára a családot nagy keserűség érte. Egy siménfalvi volt baka egy dögcédulát adott át a családnak, mondván, a tölgyesi ütközet közben a leventekatonák fiuk taposóaknára lépett, amely szétszaggatta. A dögcédulát a fiú felső zsebében találta meg, erkölcsi kötelességének tartotta átadni a családnak, hogy méltóképpen meggyászolhassák legnagyobb, hős fiukat."

Így fejezte be elbeszélését Sándor, a legkisebb fiú, aki már nyugdíjas éveit éli Alsóboldogfalván.

GÁLFALVI GÁBOR

Háromszéki konfirmandusok találkozója

November utolsó hétvégéjén zajlott a Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközségben a Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör konfirmandusainak találkozója, a HKT. A hétvégi eseményen közel hatvan ifjú vett részt a különböző településekről. Jelen voltak a vargyasi, árkosi, kőröspataki, brassói és sepsiszentgyörgyi fiatalok, azok, kik jövő nyáron készülnek hitükről vallást tenni.

A konfirmáció minden fiatal életében központi esemény, amely még intenzívebb lehet, ha a közösségi erőt és hitet azzal a belső meggyőződéssel éli meg, amely következtében elköteleződik egyháza és gyülekezete mellett. Fontosnak tartottuk ezt az élményt már most elindítani, lehetőséget adva nekik a megismerkedésre, barátkozásra. A tevékenységek, a kiscsoportos megbeszélések és feladatok, a közös mozizás, a késő éjszakába nyúló gyertyafényes áhítat, a közös imádkozás által igyekeztünk olyan hitélményben részesíteni őket, amely meghatározó lehet a későbbiekben a konfirmáció szertartásában, valamint a gyülekezeti életükben is.

A program színessége lehetővé tette, hogy a fiatalok kicsit megismerjék egyházunk szerkezetét, hitelveit, intézményeit és szervezeteit. A vasárnapi istentiszteleten hálát adtunk a Teremtőnek, hogy lehetőséget adott újra megtapasztalni a szeretetet, az együvé

tartozást, s erősítette azt a hitet, amely tündököl lelkünkben.

Az első nap megjegyeztük: ugyan különböző helyekről érkeztünk, mások vagyunk, de egy valami öszszeköt bennünket – a rendezvényünk végén meggyőződünk arról, hogy számtalan közös dolog, érték és érzés lüktet bennünk. A barátság kötelékét még szorosabbra fűzzük a közös áldozócsütörtöki istentisztelet alkalmával, majd folytatjuk a kalandot a konfirmandusok mozgótáborában.

Köszönjük az egyházközség vezetőségének és az ifjúsági egyleteseknek a segítséget! Köszönjük a szülőknek, hogy ránk bízták gyermekeiket! Köszönjük a fiataloknak, hogy részt vettek, hogy nyitottak és bátrak voltak! Ugyanakkor köszönjük, hogy rendezvényünket támogatta Kovászna Megye Tanácsa, Sepsiszentgyörgy Város Önkormányzata, a Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör.

PÉTERFI ÁGNES

SZERETETSZOLGÁLAT

Megelőző és tájékoztató célú előadások fiataloknak

Előadások a marosi egyházkörben a családon belüli erőszakról

Hány ponton és hogyan kapcsolódhat össze egy átlagosnak mondható fiatal élete egy segélyszervezet működésével? Az első és legfontosabb kapcsolódási pont az önkéntesség, ha a fiatal vállalja, felajánlja idejének, energiájának, tudásának egy részét azért, hogy segítsen. Egy másik kapcsolódási pont az, amikor a segélyszervezet próbál segíteni a fiatalnak.

A Gondviselés Segélyszervezet célkitűzései között szerepel a rászorulókat segítése kortól, nemtől, nemzetiségtől, felekezeti hovatartozástól függetlenül. Rászoruló pedig nagyon sok van, ahogyan rászorultság is. A segélyszervezeti munka szépsége megtalálni a megfelelő módot és formát a segítségnyújtásra. Mire van szüksége egy átlagos erdélyi fiatalnak? Milyen módon lehet segíteni? Elsősorban hiteles, megbízható információkra van szüksége, példákra (jókra és rosszakra egyaránt), a kérdés lehetőségére, a tantervből való kitekintésre.

A Gondviselés Segélyszervezet immár sokadik alkalommal szervezte meg Erdély több településén a prevenció (megelőző) jellegű előadásokat. A marosi egyházkörben idén a családon belüli erőszak volt a téma. Dr. Kis Júlia kolozsvári ügyvéd tartott előadást Nyárádszeredában és Marosvásárhelyen, megvilágította a fiatalok előtt a jog és törvénykezés néhány olyan oldalát, amely számukra hasznos lehet. Több mint kétszáz fiatal hallgatta az előadást, amelyet követően lehetőségük volt kérdéseikre választ kapni, valamint az előadó-szerző jóvoltából minden diák kapott *Jogi kisokost*, amely nagyon sok fontos információt tartalmaz fiatalok számára. Ezúton is köszönjük Kis Júlia ügyvédnek, hogy elvállalta ezen előadások megtartását, hogy lelkesedésével, közvetlenségével közelebb hozta fiataljainkhoz a törvények paragrafusainak világát.

KISS ZSUZSÁNNA

Előadások a háromszék-felsőfehéri egyházkörben az italfüggőség velejáróiról

A folytonos, eseménytérként létező időben élve, a lét sokszor felszabdalt pillanataiban, a szüntelenül őrlő malmok zajában, a sodró történelem folyójában evic-kelve, észrevétlenül csúsznak el életek, sokszor csekélynek tűnő apróságok miatt vagy éppen jelentéktelennek nyilvánított tájékozottság hiányában.

A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete több tucat önkéntes munkatárs bevonásával igyekszik az evangéliumokban szorgalmazott cselekvő szeretetet, vagyis a belső együttérzésből fakadó szeretetszolgálatot a jelen társadalmi környezetébe helyezni. Meglátásunk szerint így tudjuk a hiteles emberszolgálatot megvalósítani. Mindez – a folyamatos belső építkezés és a hosszú távú víziók folyamatos megalapozása mellett – az utóbbi hónapokban több szakterületen is megvalósult, amelyek közül ebben a híradásban a megelőző és tájékoztató célú előadások szervezését ismertetjük.

Kiemelt céljaink között szerepel a társadalomban jelen levő veszélyek tudatosítása a megelőzés és a felvilágosítás eszközeivel. Ebből kiindulva több sepsiszentgyörgyi és erdővidéki iskolában, ifjúsági csoportok összejövetelein felvilágosító és megelőző célú előadásokat szervezünk. Az eddigi sorozatban a következő témájú előadásokból okulhattak a résztvevők: *függőségek fogságában: a kábítószer; elsősegélynyújtási alapismeretek; közösségi média tudatos felhasználása; önkéntesség mint életforma.*

Az idei tanévben az alkoholfogyasztás került célkeresztbe. Abból a tényből indultunk ki, hogy a szenvedélybetegségek megelőzése, visszaszorítása érdekében hosszú távon a kialakulás megelőzésére legalább akkora hangsúlyt kell fordítani, mint magára a terápiás kezelésekre. Olyan szakemberek felkutatását

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyház-
községek hét erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtetre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027);
- **Marosvásárhely:** Kiss Matild (0365 449 315);
- **Brassó:** Kádár Gábor (0743 576 524);
- **Sepsiszentgyörgy:** Pavelka Éva (0724 095 999);
- **Csikszereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716);
- **Székelyudvarhely:** Simó Sándor (0744 299 238);
- **Dicsőszentmárton:** Szentgyörgyi Sándor (0742 185 443).

kezdjük el, akik saját élettapasztalataik alapján tudnak hiteles előadók lenni. Így kerültünk kapcsolatba a Bonus Pastor Alapítvánnyal, amelynek munkatársai tanintézetek, gyülekezetek és más szervezetek meghívására tájékoztató előadásokat tartanak. Céljuk, hogy tudatosítsák a szenvedélybetegségek igazi természetét, és felhívják a figyelmet a túlzott alkohol-, gyógyszer- és drogfogyasztás, illetve más természetű szenvedélybetegségek veszélyeire. Mindezt saját (személyes) történetük bemutatásával, gátlások és tabuk nélkül, odafigyelve minden apró, befolyásoló tényezőre. Segélyszervezetünk legutóbbi meghívottjai Katona Attila (Székelyudvarhely) és Kozma Ferenc (Sepsiszentgyörgy) mély nyomot hagytak minden őket hallgatóban, hiszen néhány alapismeret felidézése után részesévé váltak a történetnek, mintegy átélve az alkoholizmus kínzó gyötrelmeit.

Berszán Margit tanár (Középajta) meglátása szerint – aki a diákjaival együtt részt vett több előadásban, az együttléte nagy figyelemmel kísérve – nagyon hasznos, hiteles tájékoztatás volt, ami elérte a célját, hiszen igazi párbeszéd alakult ki az előadók és a diákok között.

A lét megállíthatatlan folyamatában minden előadás, megelőző és tájékoztató célú együttlét egy kicsit elcsendesít, visszahív önmagunkba, önvizsgálatra szólít: milyen az életem? Milyen veszélyek fenyegetnek? Mire, kire van szükségem? Önkéntelenül is jönnek a válaszok, a megérzések, kimondatlanul, szavak nélkül is testet öltenek a gondolatok, és mindannyian tudjuk: életünk alakulásában a Gondviselőt nem lehet megkerülni.

BARTHA ALPÁR

NŐK VILÁGA

Újévi köszöntő 2020 küszöbén

DIMÉNY CSILLA JÚLIA

Kedves Nőtestvéreim!

„Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat.” (Fil 4,7)

Minden új év megújuló reménnyel tölti el életünket. Azzal a reménnyel, hogy érdemes minél teljesebb életet élni, érdemes egymásért, családjunkért, közösségeinkért dolgozni és áldozatot vállalni.

Az ünnepek lelki-családi-közösségi életünk erőforrásai, amelyek során felfrissült energiával tudjuk folytatni mindennapjainkat. Ez akkor sikerülhet igazán, ha – legalább időnként – valóban rá tudunk hangozni a fent említett bibliai versben megjelenő isteni békességre. Bízunk kell abban, hogy ez a békesség szíveinket, gondolatainkat, életünket nyugalomban tudja tartani, és újra meg újra harmóniába tudja hozni.

Az UNOSZ életében gazdag évet hagytunk magunk mögött: a helyi nőszövetségek aktívan szervezték meg rendszeres összejöveteleiket, főleg a téli-tavaszi időszakban. Az áhítat, a közös imádkozás, éneklés, beszélgetés, kézimunkázás, tervezés, szervezés, mind-

mind itt zajlik, ezeken a találkozókon. Itt születnek meg a jövőt alakító ötletek, itt válnak tettekké a kreatív gondolatok. Így valósulnak meg a könyvbemutatók, irodalmi estek, megemlékezések, szeretetvendégségek, színdarabos előadások, játékonysági bálók, gyermektáborok, gyógynövénygyűjtő túrák, honismereti kirándulások. Itt tudjuk egymást köszönteni a születés- vagy névnapokon, itt jó beszélgetni az életéről, örömről, bánatról egyaránt.

Az egyházközösségi életben is minden adandó alkalommal számítani lehet a nőszövetségek segítségére, hiszen közösen jó megünnepelni a farsangot, a nőnapot, a világimnapot, az anyák napját, az idősek vasárnapját, a Dávid Ferenc-émlékünnepélyt. Milyen jó együtt lenni Tordán a vallásszabadság napján vagy a szejkéi, illetve a dévai zárándoklatokon unitárius testvéreinkkel! Gyülekezeteink mindeneseiként mi, nők, jelen voltunk az imahetekken, segítettünk az esperesi vizsgálószékek és vendégek méltó fogadásában, templomszépítő és egyéb közmunkákban. Szeretettel várjuk a beszámolókat a jövőbeni eseményekről, ünnepi alkalmakról, akár az *Unitárius Közlöny*, akár a *Nők Világa* számára.

Szociális téren adományokkal támogattuk a Lókodi Kis Rozália Öregotthont, valamint a Nemzeti Nőszervezet segítő programját. E helyen is megköszönjük minden adománytevő szívélyes hozzájárulását.

A *Nők Világa* kiadványunk ízléses külsővel, átlagban 1200 példányban jelenik meg. Reménykedünk abban, hogy ebben az új évben is számos érdekes témáról kaphatunk-adhatunk hírt.

Az UNOSZ életében megújító jellegű volt a 2019. évi tavaszi köri közgyűlések folyamán lezajlott választás. Köszönjük az eddigi választmányi tagoknak és kör elnököknek, hogy részt vettek a nőszövetség munkálataiban. Az új tagokat sok szeretettel köszöntjük, és jó egészséget, lelkesedést, ötleteket megvalósító munkát kívánunk nekik!

Az elmúlt év egyik legszebb és legfelemelőbb ünnepe volt a Csíkszeredában megrendezett UNOSZ-konferencia. Nagyon hálásak vagyunk a felejtethetlen ünnepi pillanatokért a szervező nőszövetségnek és egyházközségnek!

Nemcsak egyéni életünkben, hanem szervezeti szinten is szükség van a szüntelen megújulásra, hiszen a közeljövőben szeretnénk aktualizálni a működési szabályzatunkat. Célunk továbbá, hogy fiatalokat is megszólító, érdekes programokat találjunk ki és szervezzünk meg helyi, köri és országos szinten. Ezt a célt szolgálták a Marosvásárhelyen megrendezett eddigi leadershipképzések, amelyeknek koordinátora Nagy Gizella alelnökünk volt. Köszönjük neki a sok munkával járó szervezést!

Hálás köszönetünket szeretnénk kifejezni továbbá mindazoknak, akik tagdíjaikkal, az adójuk 2%-ának felajánlásával vagy egyéb adományaikkal támogatják szervezetünk működését!

Végezetül egy idézettel zárom köszöntőmet:

„Minél jobban meglátjuk magunk körül a szeretetet, a csodát, a szépséget, annál több lesz belőlük az életben.” (Betty J. Eadie)

Istentől megáldott, békességben, szeretetben és jó egészségben eltöltött boldog, új esztendőt kívánok mindannyiunknak!

Valakinek tennie kéne valamit...

ASZTALOS KLÁRA

• Az unitárius és unitárius univerzalista nők második, 2012. október 4–7. között Marosvásárhelyen megtartott világtalálkozója, amelyen mintegy száz személy vett részt, nemcsak azt eredményezte, hogy az UNOSZ kapcsolatot létesített külföldi hitrokonainkkal, hanem olyan impulzust adott az erdélyi és magyarországi unitárius nőszervezeteknek, amelynek hatása ma is érezhető.

Ennek konkrét bizonyítéka az, hogy az UNOSZ vezetőképző rendezvénysorozatát indított el, amelynek az elmúlt időben hét alkalommal lehettünk résztvevői. Legutóbb 2019. november 29. – december 1. között, amikor több mint harminc érdeklődő részvételével bővíthettük ismereteinket, és gyakorlati eligazítást nyerhettünk a családon belüli erőszak megelőzése témakörben. A szakmát jól ismerő és gyakorló szakemberek különböző oldalról világították meg és járták körül ezt a korunkban sajnos gyakran előforduló, romboló hatású magatartást és a társadalom egészére is kiható következményeit.

Dr. László Éva pszichológus a BBTE Magyar Szociológia és Szociális Munkáképző Karának adjunktusa előadását jelen írás címével indította. Feltette a kérdést, kinek a feladata megelőzni az erőszakos cselekedeteket, illetve foglalkozni az érintettekkel, ha már megtörtént a baj. A választ kultúránk írott és íratlan szabályain túl megtalálhatjuk a 2001-ben megjelent

törvényben, amely elítéli és bünteti az erőszak minden formáját (fizikai, verbális, szexuális, gazdasági, szociális, spirituális és lelki). Másik előadásában az előadó azt mutatta be, hogy hogyan sérül a gyermek, aki tanúja a szülei erőszakos párkapcsolatának.

Dr. Ferenczi Enikő mentálhigiénés szakember, kórházlelkész, a Protestáns Teológiai Intézet óraadó tanára előadásában a párkapcsolatokról beszélt. Az előadás címében felvetett kérdésre – *Miért nem érti egymást a férfi és a nő?* – a válasz röviden: azért, mert mások vagyunk, másként gondolkodunk és érzünk, másak a vágyaink. Ez a másság például abban is látszik, hogy másként szeretünk: az anyai szeretet feltétel nélküli, az apai feltételhez kötött. A kiegyensúlyozott párkapcsolatnak egyik alapfeltétele a kommunikáció. Beszéljük meg a felmerülő problémákat a szere-

tet nyelvén, amely öt formában nyilvánulhat meg: elismerő, dicsérő szavak, együtt töltött minőségi idő, ajándékozás, szívettség és testi érintés.

Moldován Erika börtönpszichológus arról beszélt, hogy az áldozat és az elkövető dinamikája nem elválasztható, az éremnek két oldala van, attól függ, hogy melyik oldalát nézzük. Az agresszivitásnak mindig van indítéka, a kifejtet embertípustól függ. A család egy rendszer. Ha egyik tagja hibázik, mindenki szenved. Nem az az erős, aki támad, hanem az, aki tükröt tart a másiknak. Nem lehet mindent a családon belül elintézni, ki kell lépni. Vigyázzunk, mert a gyermek a szülőktől kapja a modellt.

Ljubomir Petrov pszichológus előadásában (*Erőszakos magatartási stratégiák*), mivel elsősorban agresszorokkal foglalkozott, erről az oldalról közelített a bántalmazó és a bántalmazott viszonyához. Számára fontos az információgyűjtés és -elemzés. Az agresszor először tagad, az eset súlyosságát és hatását igyekszik minimalizálni. A bántalmazás rendszerint egy idő után ismétlődik, következik a megbánás, de azután kezdődik minden előlről. A terapeuta feladata az agresszor és az áldozat bevonásával közösen keresni a megoldást. Fontos szerepe van a prevenciós programok kidolgozásának, például az iskolákban szakemberek bevonása a gyermekek indulatok levezetésére való nevelésében.

Az előadásokat megbeszélések követték. Kiscsoportos műhelymunka keretében vitattuk meg, magánügy-e a családon belüli erőszak, hol van a határ, amelyen túl már nem magánügy, amikor már kihat a közösségre, a társadalomra.

Az ezt követő kerekasztal-megbeszélésben Kiss István és Muica Ottó iskolapszichológusok, Dimény József lelkész-esperes, dr. Szén Csilla családorvos és a

korábban említett előadók osztották meg tapasztalataikat a résztvevőkkel, ismertették a jogszabályokat és a szociális intervenciós lehetőségeket. Ugyanakkor arról is beszéltek, milyen buktatói vannak a jelenleg társadalmunkban érvényben levő iskolai, egészségügyi, szociális hálózatoknak és jogi szabályozásoknak. Elhangzott, hogy vannak szakterületek, ahol a szakemberek (pedagógusok, lelkészek, rendőrök, családorvosok) nem mindig kapnak megfelelő tájékoztatást a törvény adta lehetőségekről. A beszélgetést Nagy Gizella programkoordinátor moderálta.

A szombati zsúfolt program befejezésekképpen ízeletet kaphattunk a hangtál-meditációból dr. Illyés Zsolt pszichiáter, stresszkezelési tanácsadó és Regős Csaba hangtál-terapeuta jóvoltából. A hangtálak hangja, a megtapasztalt csend mélysége olyan harmónia és nyugalom élményét nyújtotta, hogy a résztvevők a nehéz, lehúzó napi téma fáradtságából visszatárláltak a kiegyensúlyozottság állapotába.

A hátralevő időben a jelenlevők aktív bekapcsolódásával sikerült megtervezni egy szórólapot, amely hasznos és gyakorlati tájékoztatást nyújt az érintetteknek, valamint a megelőzés terén. A szórólap megjelenéséig az olvasó figyelmébe ajánljuk az országos segélyhívószámot, amit az ország területéről bárhol, bármikor lehet hívni: 0800 500 333.

Köszönetet mondunk a Bethlen Gábor Alapnak a pályázati támogatásért és nem utolsósorban a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség lelkes szervezőcsapatának, amelynek tagjai: Nagy Gizella, a program koordinátora, Győri Kinga, Balázs Fülöp Ildikó, Kedei Ibolya, Kiss Matild, Kovásznai Hajnal, Soós Erzsébet és Szócs Edit. Külön megköszönjük Márton Edit és Liker Henrietta segédlelkészek segítségét.

IFJÚSÁGI OLDAL

Beszélgessünk

BAROTHI BRIGITTA

• Egyszer szívesen leülnék veled beszélgetni. Valószínűleg a mondataim nagy része úgy kezdődne, hogy *emlékszel, amikor...?* És én valamiért biztos vagyok abban, hogy te emlékeznél. Emlékeznél arra, amikor a tavalyi év januárjában újult erővel látogattunk meg Téged a saját egyházköröd egyletében, vagy amikor a köri találkozók alkalmával együtt lehettünk szem- és fültanúi különböző előadásoknak.

Úgyhogy beszélgessünk. Emlékszel, amikor a Mamut körút alkalmával a társasjáték egy igazi csapatot faragott belőlünk, és egy kicsit viccesre bolondult meg körülöttünk minden, amikor körbejártuk a világot, megtanultuk egymás dallamait, majd közösen táncoltunk rá, és amikor a játékban, az éneklésben, a táncolásokban őszinte társakat találtunk?

Én például emlékszem arra is, amikor Tusnádfürdőn egymást segítve szaladtuk a távokat, passzoltuk a labdát, versenyeztünk az akadálypályán, majd az OMNIUM Olimpia győzteseként vehettük át a vándorkupát és haraphattunk bele a medáljaink szélébe. Biztosan Te is emlékszel, mert ott voltál, át is vetted a kupát, és feledhetetlen emlékké varázsoztad a pillanatot.

Aztán a nyár elején útdót fizettünk. Emlékszel? Sőt, inkább az útdó fizetett nekünk. A Tündér Ilona völgye ismét az otthonunkká vált néhány napig, ahol a találkozásokban, a napsütésben, a kézfogásokban ismét egymásra és önmagunkra leltünk. Ahol a generációk találkozása még inkább megerősített minket a közösségi létünkben, és abban, hogy az év minden egyes pillanatában jó ide tartozni.

Most kezd igazán élménydús lenni a beszélgetésünk, hiszen az ArtZ, a világ közepén szervezett összművészeti találkozó jelentette számomra a nyaram fénypontját. Ott mutattam meg igazán nagyközönség előtt, hogy mennyire jó egy darabban játszani, ott jöttem rá, hogy a konyhán a hajnalig tartó mosogatás valójában a legjobb buli, amit egy rendezvény adhat. Ott jöttem rá, hogy az esőcseppek időnként

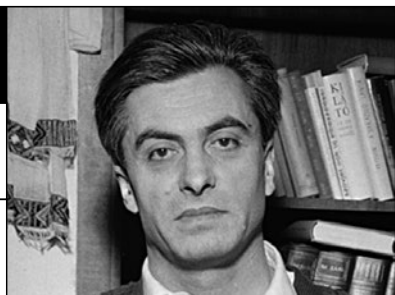
tudnak gonoszak lenni, de megbizonyosodott az is, hogy a szervezőcsapatra bármilyen rendezvényt rábíznék. Ott láttam a hullócsillagokat, és ott vettem számba az álmaimat, a kívánságaimat. Ott találtam barátokra, akivel ezeket megosztottam, és aki segített megvalósítani. Ott énekeltem torkom szakadtából, és ott éreztem szükségét a csendnek. Én ott voltam. Ott voltam én. Ott én voltam.

Emlékszem, amikor a SegédKezek kalákatáborban házakat meszeltünk, kerteket takarítottunk, szegényebb körülmények között élő családokon segítettünk. Feltételek nélkül. Még mindig ez a kedvenc rendezvényem, mert kicsikét megtanít az életre, megtanít arra, hogy a másokon való segítség nem az eget rengető nagy dolgokban mutatkozik meg, és egy ecsetvonás sok mosolyt és csillogó tekintetet tud maga után vonni.

És a Közös utakon. Ahol a templomok csendjében a közösen megtett lépések, a közös a célok egy útra visznek. Ahol egymás kézfogása megnyugtat, ahol együtt keressük és találjuk meg a közösségi tettek erejét. Ahol egymás szemébe nézve tudunk számárfület tenni a pillanatra. Mert ide, erre az útra, ezekhez az emlékekhez még visszamennénk. Beszélgessünk még.

Csanádi Imre 2005-ben megjelent verskötete	Kén	↖	Illat	A múlt idő jele	Újság	Ház épül rá	Barnulás a strandon			
	Szundit		Kórházi beteg							
Csanádi 1938-as kötete								Ősi indiai királyi cím		
Légből kapott										
Adriai szél				Lelkeszi						
				Csodálat						
Norvég és svéd autójel		Láb végei!			Mesterként tartás					
		United Kingdom			24 óra				Méter	Francia arany
Azt követően						Itt született Csanádi				Csanádi verse
						Mulató				Lázadást elfojt
Népies lyuk			Úri nő franciásan						Tetejére	
			Keres						A föld felé	
Igerag		Cserép- fajta						Liter	Vár szélei!	
		Magatok						Fiat-típus	Tesz	
Kiló	A másik oldalon				Sugár		Nagy szoba			
Hungary	Robotol				Esküvő		Tonna			
								Mátka		
↖								Bodri háza		
Ez is volt Csanádi		Régi férfi- nevünk				Állatok takácsa				Ezer!
Post scriptum		Biztatás				Banda jelzője				Hason fekszik
Hirtelen meghúz				Egymás után mond					Feltéve	
Kálium vegyjele				Lendület					Egység ezer- szerese	
↖			Nem is azzal!					Nagy kosár		
			Illeték					A sor vége!		
Mocsári növény		Rangjelző			Egyiptomi istenség					
Szövég!		Indulat- szó			Rag, a -re párja					
Lászlóffy ..., hazai költő volt					Bent középen!			Régi súlymérték		
					Foszfor vegyjele			Óra középe!		
A tárgy ragja	Csanádi Imre verse									

Csanádi Imre (1920–1991) költő, műfordító,
balladagyűjtő, lapszerkesztő.
(Fotó: Hunyady József / FORTEPAN)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó
Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta
(ifjúsági oldal), Biró Sára Gyöngyvér (hiroldal), Czire Alpár
(fotó), Forrai Tibor (keresztretjvény), Szombatfalvi Etelka
(gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie
1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei
Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz
előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk
vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt
írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Kedves Gyerekek!

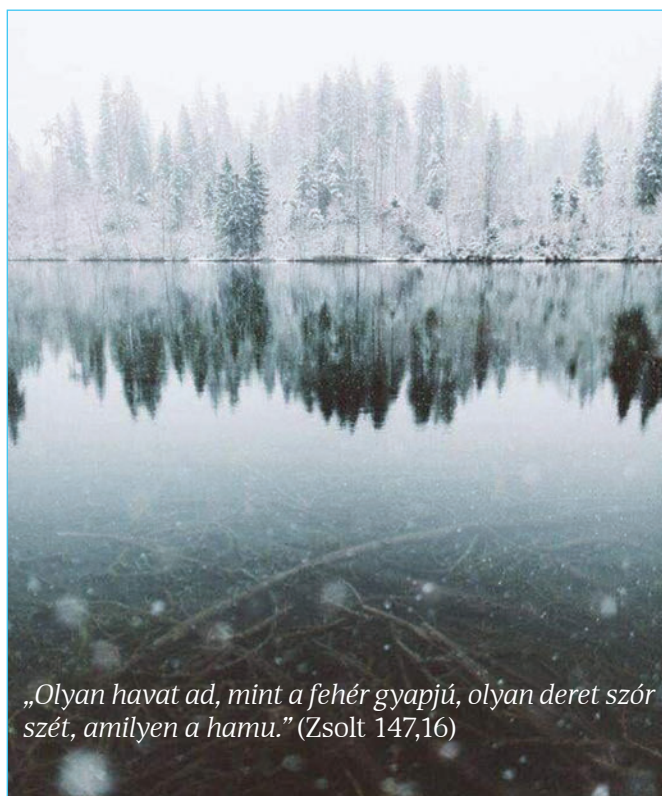
Új nap veszi kezdetét minden éjfél múltával, nem csupán szilveszter éjjelétől számítva, de aznap éjjel nemcsak új nap, hanem új esztendő is kopogtat az ajtónkon: Boldog új évet kívánok! Remélem, bárhol laktok is, az új év napjait majd szeretettel, megértéssel, elfogadással és büszkén fogadjátok. Hosszú a tél, hosszú és hideg, de a ti síelő, korcsolyázó, szánkózó kedvetektől olvad meg talpatok alatt a hó, morzsolódik kezeitekben nedvessé a pihe-puha, tiszta hó, és az égen levő szürke felhőket is képesek vagytok fehérre festeni. Talán ha a néha túlságosan is gondoskodó szülők nem kiabálnák utánatok, hogy megfáztok, ti megannyi önfeledt, hóban, hóért örvendező pillanatban meg sem fáznátok, mert a tél sem ellenség tisztaságotoknak, a tél barát, hóval bélelt nagykabát és narancsillatú zúzmarás barát, télben trópus, meleg és hideg egyvelege. Érezzétek, élvezzétek a szünidő adta otthoni, kinti s benti percek, egyetek ropogós perccet, és kívánom, legyen derűs kedvetek!

Első feladat: keresd ki a hiányzó szavakat a megadott textusokat megkeresve a Bibliából! Meglátod, csupa különleges dologra lelsz! Hajrá!

1. „Megőriz az Úr [...], most és mindenkor.” (Zsolt 121,8)
2. „[...] az Isten, és nagy tetteket visz véghez, amelyeket meg sem értünk.” (Jób 37,5)
3. „[...] fognak az Úr útjairól, mert nagy az Úr dicsősége.” (Zsolt 138,5)
4. „Darabokban dobálja a [...], ki állhatja ki hidegét?” (Zsolt 147,17)
5. „Nem árt neked nappal a [...], sem éjjel a [...].” (Zsolt 121,6)
6. „Eljutottál-e a [...] raktárához? A [...]eső raktárát látad-e?” (Jób 38,22)
7. „Mint [...] a nyárhoz és eső az aratáshoz, úgy nem illik az ostobához a dicsőség.” (Péld 26,1)
8. „Tisztíts meg izsóppal, és tiszta leszek, moss meg engem, és fehérebb leszek, mint a [...]” (Zsolt 51,9)
9. „Eltűnik-e a [...] a Libánon sziklás tetejéről?” (Jer 18,14a)
10. „Tekintete olyan volt, mint a villámlás, és ruhája fehér, mint a [...]” (Mt 28,3)
11. „Az élőlények feje fölött mintha boltozat lett volna, amely félelmetesen csillogott, akár a [...], és ki volt feszítve a fejük fölött.” (Ez 1,22)
12. „Dörög az Úr az égben, [...] a Felséges.” (2Sám 22,14)

Második feladat: készíts te is hasonló poháralátéteket kartonból, és helyezd el valamelyik szerettednek a teás-, kávéscsupra alá. Garantálom, a jó kedve nem marad el, a mosolya még szebb lesz a te szívedben!

„Olyan havat ad, mint a fehér gyapjú, olyan deret szór szét, amilyen a hamu.” (Zsolt 147,16)

Mondj egy mesét!

• Gergely Edó legújabb mesekönyve idén látott napvilágot, a címe: *Szájjalmesék* (Gutenberg Kiadó, Csíkszereda, 2019, 76 pp.). Ahogyan azt már megszokhattuk a szerzőtől, ezek a mesék is igazi csemegék. Azt hiszem, leginkább az a mese tesz tanúbizonyságot a fejlődő gyermeki lélek iránti felelősségről, tiszteletről, amely szípkázóan szellemes, felveszi a gyermeki játszadózás, világteremtés sajátos, hullámozó ritmusát, mókás, szórakoztató, elgondolkodtató, bátran és könnyedén, de a gyermekek számára befogadható módon s mégsem bután szól a sötét, a tabuként kezelt témákról is, mert az életet a maga teljességében, a legkevesebb hazugság árán igyekszik megmutatni szavaival.

A kötet tizennyolc meséje betekintést enged a mesélő és kisfia, Márkus közös, korai éveibe. Így tudjuk meg, hogy a mesélő és kisfia Olthévízre otthonként tekint, van egy, a kisfiú nevével ellátott takarójuk, a Szamos menti városban laktak egy gyönyörű, fehér házban, amelynek az udvarán diófa és mogyoróbokor növekszik, cicájuk titkos kalandokba keveredik, kályhájuk és piros, játék kisbuszuk van. A reáliák sorába látszanak illeszkedni azok a felvezető vagy lezáró szövegrészek, amelyek olykor-olykor megmagyarázzák, miként születtek a mesék.

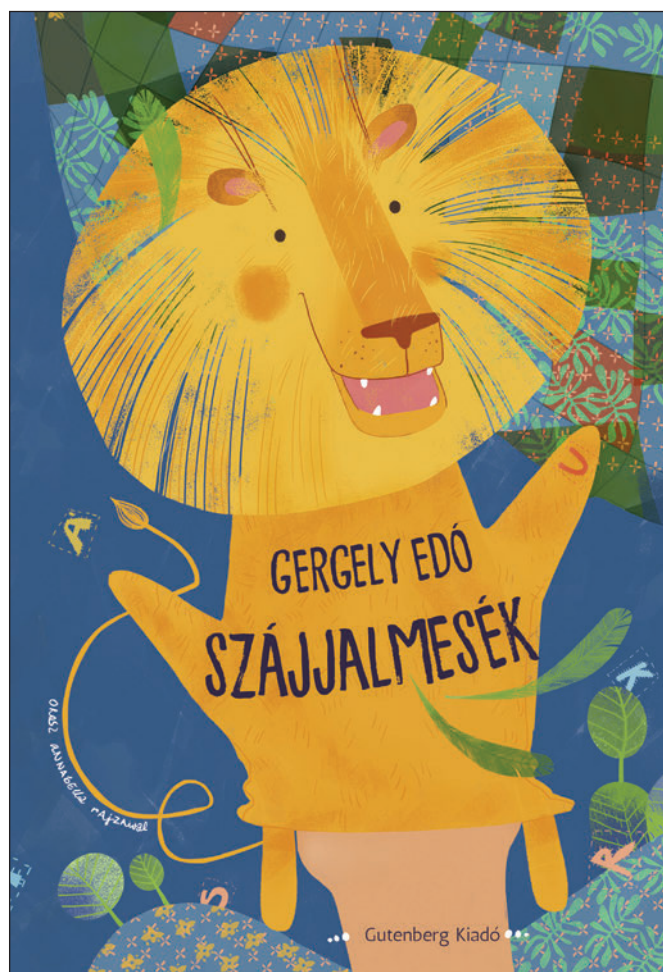
És ezek a mesék bármiből képesek megszületni: úgy látszik, a mesemondó anya és a mesehallgató kisfia lételeme a történetmesélés, ezáltal ismerkednek a világgal, annak különféle jelenségeivel (félelem, öröm, barátkozás, felfedezés, szomorúság, bátorság, áldozathozatal stb.). Ezek az emberiséggel egyidős szerepek (a mesélés és befogadás) a mesék révén friss élelenséggel töltik el az olvasót: újra megtapasztalhatja, hogy a szó, a nyelv, a történetek erővel rendelkeznek, hogy a tárgyakkal, a növényekkel, állatokkal, embertársaikkal, de önmagunkkal is e varázslatos közvetítő, a beszéd révén kapcsolódunk.

A *Szájjalmesék* történeteit olvasgatva feltűnik, hogy vannak köztük természetmagyarázó mondák (*A beteg hegyről, akiből végül nem lett tűzhányó*), aztán egyik-másik mese vérbeli mítosz (*A Csendről*), de akad köztük bűbajos, elgondolkodtató mese (*A töklámpásról*), meg tanítómese (*A kései plüssről*). Vannak mesék, amelyek a szöveg megalkotottságára, a mesék születésére, anyagára irányítják a figyelmet, ezeket meta-mesének is nevezhetjük (*Márkus takarójáról*). A többnyire két idősikra építkező meseszövegek belevisznek a mese tudatosabb megértésének mezejébe: az érettebb olvasókban és hallgatókban a mese ideje és a

mesehallgatás idejének kettőssége megindítja az elsődleges befogadáson túl a mesék forrása fele vándorlást. Talán így születnek az új meg új mesélők? *A pókszabadítóról* című mesében például szépen megmutatkozik ez: a mese hőse nem más, mint a hallgató, Márkus, akinek reakcióiról mi, az olvasók is azonnal tudomást szerzünk a mesélő jóvoltából.

A csinos, igényes kiadású mesekönyvet Orosz Anabella rajzai díszítik: a színek, a vonalak, a formák már önmagukban is magukkal ragadnak, vonzzák a tekintetet, mert azonnal mesélni kezdenek. Ezek a „narratív rajzok” nem kísérik szolgálalkúen a mesét, hanem az olvasót, a rajzok nézőjét arra biztatják, gondolja tovább a mesét, szőjön új történeteket magának vagy másoknak a rajzok világából. De vigyázat: „a mesék jönnek, mint valami karámból szabadjára eresztett csikók”!

U. K.

Adorjáni Gyöngyvér ny. tiszteletes asszony (Sepsiszentkirály), **Bálint Benczédi Ferenc** püspök (Kolozsvár), **Bartha Alpár** lelkész (Kökös), **Dimény Csilla Júlia** UNOSZ-elnök (Alsófelsőszentmihály), **Ferenczi Enikő** mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Gálfalvi Gábor** ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **Kiss Dénes** szociológus (Kolozsvár), **Kiss Zsuzsánna** lelkész (Ikland–Nagyernye), **Kovács Sándor** egyháztörténész (Kolozsvár), **Péterfi Ágnes** segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár), **Szabó Adél Júlia** lelkész (Kálnok), **Székely Kinga Réka** hitéleti előadó-tanácsos (Homoródszentpéter)